

ပအိုဝ်းလိတ်လွင်စဉ်၊ လိတားအစွဲ၊
လိတ်ရဲဉ်း(၁၅)

ဝေင်၊ နယ်းသီးသင်း
တနယ်းလွမ်းဆင်းရာ၊
ဝေဏာရာမ ပရိယတ္တိလိတ်သွဉ်တွိုက်

ဝေင်၊ သီးသင်း

ဗွေးဗွန် - ကောဝိဒ
(ဓမ္မာစရိယ၊ အဂ္ဂမဟာဂန္ထဝါစကပဏ္ဍိတ)
(ခိုင်ဦးစော၊ ပဟိုးဝွန်းဆောင်း)

ထေတွမ်တဲမ်း

အင်္ဂုတ္တိုရ်း အမိုင်(၁)

ပအိုဝ်းလိတ်လဲ့ငှ်,စွမ်,လိတားအစွဲ,

လိတ်ရဲဉ်း (၁၅)

ဝေင်,နယ်းသီးသဲင်း

တနယ်းလွမ်းဆဲင်းရာ,

ဇေနာရာမ ပရိယတ္တိလိတ်သွဉ်တိုက်

ဝေင်,သီးသဲင်း

ပွေးပွန် - ကောဝိဒ

(ဓမ္မာစရိယ ၊အဂ္ဂမဟာဂုဏ္ဍဝါစကပဏ္ဍိတ)

(နဲင်းငံးတေား ပဟိုးဝွန်းဆောင်း)

ထေတွမ်တဲမ်း

အဂ္ဂိတ္တိရ်း အမုင် (၁)

မာတိကာ လိတ်ကဏ္ဍစဉ်း

၁။	ငေါင်းတဲးအွဉ်	၁
၂။	တဆုံမးခါးတဝ်းသ၊ ထွာအာငါးအကျိးအဲဉ်ထဝ်း	၅
၃။	ကဆုံမးခါးသနဝ်၊ ထွာအာငါး ထာအကျိးအဝ်း	၈
၄။	လိုလွလေးနဝ်၊ ကုသိုလ်းယွမ်၊ အကုသိုလ်းအာ	၁၂
၅။	လိုကုဉ်း ကုသိုလ်းထွာ	၁၃
၆။	လိုအွဉ်းသ၊ တဒါးတဝ်းနဝ်၊ အကုသိုလ်းထွာ	၁၅
၇။	လိုအွဉ်းသ၊ ဒါးနဝ်၊ ကုသိုလ်းထွာ	၁၈
၈။	လိုပေါင်သွယုတ်နဝ်၊	၂၁
၉။	လိုပေါင်ကျိက်၊ သွမျတ်နဝ်၊	၂၇
၁၀။	ဒုစရဲက်အကျိး၊ ဖေးတမဉ်လ၊တဝ်းမျိး	၃၃
၁၁။	သုစရဲက်အကျိး၊ ဖေးကမဉ်လ၊မျိး	၄၀
၁၂။	သုစရဲက်နဝ်၊ တွိုးလူခမ်း	၄၆
၁၃။	ဒုစရဲက်နဝ်၊ တွိုးငါးရဲင်ခမ်း	၄၇
၁၄။	မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိသားနောင်၊	၅၀
၁၅။	သမ္မာဒိဋ္ဌိသားနောင်၊	၅၃
၁၆။	သတ္တဝါးထွာလိုခမ်းဆေ့၊ ထွာအပါယံးအာ	၅၆
၁၇။	ကထိးဗားဘုရာသားဆေ့၊ ထိးတဝ်းအာ	၅၉
၁၈။	ဘုရာဂုဏ်းတေား (၉)ပါ၊ ပါဠိတွမ်းအခရား	၆၄
၁၉။	ငေါင်းရီလွှဲခန့်၊	၆၉
၂၀။	ငေါင်းရီလွှဲခန့်၊ အဖြေမဲဉ်း	၇၁
၂၁။	ငေါင်းရဲပ် နိဂုံးကဗျာ	၇၄
၂၂။	ငေါင်းရဲပ် နိဂုံး	၇၅
၂၃။	ထွားအားကျိကျမ်ဖုံး	၇၆

ထေတုမ်တဲမ်း - အင်္ဂုတ္တိုရ်

နမော တဿ ဘဂဝတော အရဟတော

သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓဿ

ငေါင်းတယ်အွဉ်

ပအိုဝ်းလိတ်လဲ့င်၊ စွမ်၊လီတား၊ ဗဟိုးသံဃားအစို၊ ပွယ်၊မော့ခွဲး
ဝေင်၊နယ်းတောင်းကီ၊ ကျောင်းလွယ်ခံ၊ကို သွံ၊ဖျတ်ချက်အလ၊ နေင်း
လေ နေင်း၊ ၁၃၅၉-ဟး၊ ဗဟိုးသွဉ်တန်၊ အမဲ့င် (၁၃)အတွက်တား
ကအွဉ်းထွော့ခါ၊ဒါး “ အင်္ဂုတ္တိုရ် ”ဘားသားနောင်၊ သီးသဲင်း စင်၊တန်
ယံကတဲမ်းဖေးဖျင်သွော့အကျောင်၊ ဗွေ၊ပေါင်၊သံဃား ဖေးအပ်ယင်း
တားဂွန်းနဲင်းနောင်၊သွ။

ကွပ်ပွိုးနဝ်၊မ၊ နေးသ၊မေတ္တား တဲမ်းဖေးဟးဖျင် “အင်္ဂုတ္တိုရ်”
ယိုသွ။

“အင်္ဂုတ္တရ - အင်္ဂုတ္တိုရ်”ကရို၊ဒါး ဗွေ၊မျတ်ဘုရာ၊ ဟော်၊ခါ၊
ထေဖေား တရာ၊တေားဖုံးနောင်၊ အောင်းအာပုဒ်တန်။

အရိယားပုဂ္ဂိုလ်း အလိုးဆန္ဒ ဓမ္မယော့ဆုံး ရုပ်ခြိုးနာမ်းတား
ခန္ဓာ၊ အာယတန ဓာတ် ပရမတ် နိဗ္ဗာန်၊ ကဟော်၊နယ်ထန်းနဲင်း
နောင်၊ဖုံးတွဲပါ။

အရိယားမွေးတောင်း ဗွေ၊စမ်းထိုမျတ် ပရိယတ်ပညာ၊ သေဒါး
တဲင် ယော့ပသားသားအတုံး ဆုံးတန်းတန်းအကို နဲင်းယို နဲင်းနောင်၊

အဋ္ဌိသောဝ်၊နယံဒါ၊ တရာယာ၊ နှိုင်းနောဝ်၊ဖုံးတဲ့ပါ။

အံအိုးလမ်းပါး မာဒျာစီပွာ၊ တရာဟွန်ဆေ၊ မဲခေ၊နားဒွန်
မဉ်းဟွန်မဉ်းနား၊ သေဒါးနောင်၊အီ တရာထီန္နိုး အိုးဟမ်းဖိုးဖိုး၊ နှိုင်း
နောဝ်၊ပေးတဲ့ပါ။

“ယောဆုံး၊ တန်းတန်း၊ ဟမ်းဖိုး၊ တရာယိုသွံမျိုးအကို တွမ်း
နီသွဉ်တန်းသားယို အီးလောက၊အရန်းမဲ့င်၊” ကထင်းယူးနောဝ်၊ သွဉ်
တန်းမွူးနီ၊တဲ့ သမ်းဒွေါင်း၊ သွဉ်ခိန်းတဲ့ သမ်းလ၊ဆေ၊တင် “ဟမ်းဖိုး၊
ဖိုးငါမ၊ အီးဒါလ၊” သ၊ယူးနှိုင်းနောဝ်၊သွ။

“ဟမ်းဖိုးဖိုး” တရာစားယို အကိုနောဝ်၊တဲ့ ယပုဒ်ပုဒ်နောဝ်၊
တရာသမ်းဆွာ၊တင် တယ်အထျ၊ ဗ၊အနာ ပိဋကတ်ကျမ်၊ဂန်းကို
ကပါအတွိုင်၊ မဉ်းတဲမ်းထန်းလို့လို့နောဝ်၊ သမ်းအီးသွဉ်ဟးလယ်၊ကျိုး၊
နီသွံပုဒ်ပေးဒျား။

“တနောင်းမ၊ သွဉ်ဟးကျိုး၊ တလဲင်းပေး၊ အခေ၊နေးကဖေး
တလဲင်းပေးအကိုနောဝ်၊ ယံကသွဉ်ဟးမဲင်း ဟမ်းအာအာ၊ ဖေးကသေပါ
မဲင်း ပေါင်းစွမ်းစွမ်း” သ၊စေးတနား၊ သမ်းအောင်းငါးနှိုင်းနောဝ်၊တင်
ကရလောက၊တွမ်း၊ သွဉ်တန်းသားယို “ထေတွမ်” တဲမ်းတောနှိုင်း
နောဝ်၊သွ။

သျှင်၊နယ်စင်းထင်း အဓိပ္ပါယ်၊နောဝ်၊ ယပုဒ်ပုဒ်တဲ့ အဋ္ဌကထာ၊
ဋီးကာ၊ ဆရာဗွေမျှတ်သီး သျှင်၊နယ်ဖေးလဲင်းလဲင်း၊ ခြိုင်းနယ်ဖေး
စွမ်းစွမ်းတဲ့ပါ။

ယပုဒ်ပုဒ်နောင်၊ သျှင်နယ် တရူးတစိ၊ပေးလျှမ်းတင် “သေသ
မေတ္တ ဥတ္တာနတ္ထမေဝ - ကအောင်းကိုင်ယိုကိုနောင်၊ အနက်
အဓိပ္ပါယ်၊ ထင်းသျှာ၊စင်းစွဲလဲဦးချားသွ။” အွဉ်းထွူတရတ်ဟေ့၊နဲဉ်း
နောင်တဲ့ အောင်း။

ယပုဒ်ပုဒ်နောင်၊ သျှင်နယ်ခွမ်တစိ၊စိတင် “ဥတ္တာနတ္ထ မေဝ-
အနက်အဓိပ္ပါယ်၊ ထင်းသျှာ၊စင်းစွဲလဲဦးချားသွ။” ။

“ဝုတ္တနယေနဝ ဝေဒိတဗ္ဗိ - သေချားသွ့ ကဒေါ၊နယ်ထွူ
လဲဦးအတိုင်းနောင်၊ ” ။

“ပဋိပက္ခဝသေန ဝိတ္တာရတော ဝေဒိတဗ္ဗော - ချားတဖန်း
တွေ့၊ သေချားသွ့ အလဲဦးနပ်၊” အွဉ်းသောင်းဒေါင်းတကွောက်၊
စွဉ်းဟေ့၊နဲဉ်းနောင်၊ယင်ပါ။

ကသျှင်နယ် တရူးတစိ၊ကိုနောင်၊ ကျုံးယူးဟားတောအလဲဦး၊
ကျမ်းခြိုင်းဟားတော အဆွာ၊။

တသျှင်နယ်တောင်းတစိ၊စိကိုနပ်၊ ကရလ၊ထို့က် ကရထွာ
သင်၊ အဓိပ္ပါယ်၊ဖုံးနောင်၊ ကျမ်းစဲးယူး တမ်းသော့၊ဟားနောင်၊သွ။

သွဉ်ဒါးဒါးထွူ အင်္ဂုတ္တရ ဓမ္မတရာ၊ယိုတင် ဗွေးမျတ်ဘုရာ၊
ကသွဉ်သင် ကဆွံ၊မ၊ခါ၊ယိုအတိုင်း၊ လွေ၊သင်၊အုံအောင်း ဒေါ၊ဖြောင်း
ကျမ်းမာ၊ ကျိုးစာ၊သောင်းသာလွသွ့၊ လွှောက်၊နားကျိုးစာ၊ မဉ်းမာ၊
နဲဉ်းနောင်၊နောင်၊ တရာ၊ကျမ်းချာ ယိုခါဆိုင်၊တား အကျိုးအောင်းအာ
ငါးနောင်၊သွ။

- * အင်္ဂုတ္တရ - ဓမ္မဘာသော၊
 ကလိုသေနာ - တွက်တာနဝိရာ၊
 တဲမ်းဖေးသွရင် - ခွန်နင်သွဉ်ဗာ၊
 ကျင်သွံနာ - ချမ်းသာ လင်္ဂါဝါ ။
- * အင်္ဂုတ္တရ - ဓမ္မဘာသော၊
 (နေထူးသွဉ်သား - ချင်းကားအများ)
 နမ်းယိုတွမ်းသ - ယံခွလွေဗာ၊
 ဆုက္ခိဒျာ - မေတ္တာ ပသာဝါ ။

တောင်ခါ - (လှိုင်းသောတာ)

- (ကထင်းသွဉ်ထူး - နင်မှုနောဝိရာ)
 (ကထင်းသွဉ်ဒါ - တကားအများ)
 (ကထင်းသွဉ်ဒါ - သံဃာအများ)
 (ကောသွဉ်ဖေးဒါ - ဆရာနောဝိရာ)

စင်တန် - သီးသင်း

၁၃၅၈ - ဗာ၊ ၊

(၂၃ - ၃ - ၉၇)

နမော တဿ ဘဂဝတော အရဟတော
သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓဿ

“ ရဟန်းသီးဖုံးပွား - တဆွဲမုခ်၊တောင်း၊ တထိန်၊ခါတမ်း၊
တပေ့ရဲခါတောင်း သ၊(မြိုက်-သ၊ရွှင်)နောင်၊ ထွာအာငါး ထာ၊
အကျို၊အေဉ်ထောင်း ” ပွေးစောင်းဘုရား မိန်းဟော်၊ခါ၊ နှိုင်းနပ်၊သွ။

(ကော ၊ အန္တဝဂ်၊ ပုဒ်ပိုင်-၃၉)

သျှင်နယ်စင်းထင်း အဓိပ္ပါယ် -

တပျိုက်ခါတောင်းဖိုးရွှင်၊ ပနားဟယ်နောင်၊ ထောင်းဒါးလို၊
ပိုင်းဒါးလို၊ ထွာဒါးအန္တရာယ်၊ ထွင်းအံးလ၊တောင်း၊ ထွာတောင်း
အကျို၊ အားကျိုးလ၊တောင်း။

ဥပမားရွှင်၊အီ ပြိုနိပ်နှိုင်းနောင်၊နေနေ၊ ဆွဲမုခ်၊တောင်း သွိုန်း
ရွှင်၊ သ၊ဟယ်နောင်၊တဲ့ မားဒုက္ခဒါး၊ မားခိုးလျားဒါးထာ၊ ထွာဒါး
အန္တရာယ်၊ ထွင်းအံးလ၊တောင်း၊ ထွာတောင်း အကျို၊ အားကျိုးလ၊
တောင်းနောင်၊သွ။

“ နမ်းယိုတွမ်းသ၊ သ၊အထျ၊ သ၊ယိုကောအွဉ်ငါ ” ကရိုးနပ်၊
အတွိုင်း နမ်းယိုတွမ်းသ၊နောင်၊ သ၊ယို ထွာအထျ၊ သ၊ယို ကောအွဉ်
ငါတင် သ၊ယိုမဉ်းမြိုက်ရွှင်၊တဲ့ နမ်းယိုထွာလို၊မြိုက်၊ ထွာလို၊ရွှင်၊
မားမြိုက်မားရွှင်၊ ဒေါ့မြိုက်ဒေါ့ရွှင်၊ ကျမ်းမြိုက်ကျမ်းရွှင်၊ ထွာလွဉ်
နှိုင်းနပ်၊တွေ့၊ အပွေးနမ်းတဲ့ မော့အန္တရာယ်၊ မော့ထာဒုက္ခ။

“ အန္တရာယ်း ” ကရို၊နောင် - အောင်းလို၊မြိုက် လို၊မြိုင်၊
ထွာလွဉ်တင် (လို၊မြိုက်၊ လို၊မြိုင်၊နောင်၊ မာ၊ထွာဒါ၊ အန္တရာယ်းတင်)
လို၊အလောင်းအလင်ဖုံးတဲ့ ခိုးလျားလွဉ်၊ အာငေါင်းလွဉ်၊ တရောင်
လွဉ်၊ ယင်၊လွဉ်၊ ဒုက္ခလွဉ်၊ဟး၊ မော့ဟးဘောရန်း အန္တရာယ်းနောင်၊
သွ။

ကွပ်နှောင်၊လ၊တောင်း အသ၊မြိုက်၊ အသ၊မြိုင်၊တင် ကုသိုလ်း
ရေ၊ ပညားရေ၊ စီ၊ပွာရေ - စတင် အရေဖုံးနောင်၊တဲ့ သ၊တပါ
တောင်းတွေ့၊ မာ၊တောင်း၊ ကွပ်မာ၊တောင်းတင် အကျို၊ထွာတောင်း၊
ကွပ်အကျို၊ထွာတောင်းတင် အားကျို၊လ၊တောင်းနောင်၊သွ။

ဖိုး ပနားသီးအမျို၊နောင်၊ ထိန်၊ခါ၊ဟးတွမ်း အနုတ်ပါ၊၊ စွိုင်ခါ၊
ဟး တွမ်းတဖြို၊ ပေါးတသော့တောင်း အနုတ်ပါ၊၊ ပေါးတစွိုင်ခါ၊
တောင်း တွမ်းတဖြို၊နပ်၊ ကမ်းသ၊လွေ၊အံးသောက်၊ ကံးသ၊ပျောက်အံး
လွင်၊ခန်းဒျာ၊ အမွေးလို၊အံးထွဉ်း လ၊တောင်း၊ အမွေးတာ၊ အကျို၊ထွာ
အီတောင်း။

အဗ္ဗိန်ပီနောင်၊နေနေ သ၊သီးအမျို၊ယိုတဲ့ ထိန်၊ခါ၊ စွိုင်ခါ၊ဟး
တွမ်းသတိ၊တရာ၊၊ ပေါးတထိန်၊ခါ၊ စွိုင်ခါ၊တင်း တွမ်းသတိ၊တရာ၊
နောင်၊ ကမ်းသ၊လေ၊၊ ကမ်းသ၊လယ်၊ခန်းဒျာ၊၊ နမ်းတာ၊အကျို၊
ထွာအီတောင်းနောင်၊သွ။

ဖိုး ပနားသီးအမျို၊နောင်၊ တီဟးနေး၊ ပေါးတတီနေးတောင်း
နောင်၊ နွို၊အံးဝင်၊သွို၊ခြံတင် ကထွာအမွေးနောင်၊ ယေားဟး၊ လို့ဟး၊
သွ၊မ၊လွဉ်၊ဟး။

အနဲင်းနောင်နေနေ သ၊အမျိုးလိုတဲ့ နေးတွမ်း ဟိရိဩတ္တပ္ပ
လောပါလ တရာယိုနီပါ၊တင် တီခါ၊ဟး၊ ပေါးတတိခါ၊နေးတဝ်း
တွမ်းဩတ္တပ္ပ (ထာ၊ငမ်း)၊ ပေါးတလမ်းခါ၊နေးတဝ်း တွမ်း ဟိရိ
(ထာ၊ဝင်၊သ၊) ယိုနောင်၊ လွေ၊ယားဒါ၊ဝင်၊ပိုမူး၊ လွေ၊စွန်ထူးဒါ၊
ဝင်၊တမြို့၊ မာ၊ဒါ၊ဒုစရဲက်မျိုးဖုံးတင် ယော၊ဟး၊ လို့ဟး၊ သွမ်းလွဉ်၊
ဟးနောင်၊သွ။

ဖိုး ပနားသီးအမျိုးနောင်၊ မွူးဟာခိုး ဝါးသော့ဟး အဖွေင်၊
ကို၊ တဖွေင်၊ငွါနောင်၊ ကြင်းခါ၊ဟး၊ ပေ့၊ရဲခါ၊ဟး၊ ပေါးတကြင်းခါ၊
တောင်း၊ တပေ့၊ရဲခါ၊တောင်းနောင်၊ ဖိုး ပနား ထန်းထိုးအဖွေင်၊
ဖိုး ပနား အောင်းလွင်၊ထာ၊ ပေါးဖိုး ပနား အောင်းလွင်၊ထာ၊နဲင်းနပ်၊
နပ်၊ ကေအဲင်းဒါ၊ ပါ၊ထူးတခွန်၊ထိုးဒါ။

ဥပမာ၊ နဲင်းနောင်နေနေ သ၊လိုတဲ့ ပေါးတွိုး (အုံတရာ၊
ဘားဝနာ) အခိန်းနောင်၊ ဝါးသော့ဟး နမ်းခန္ဓာကို၊ တွမ်းသတိ၊
ပညားယို ပေ့၊ရဲခါ၊ဟး မဲ့တခါ၊ နားတခါ၊ - စတင်ယိုဖုံးတဲ့ ထွိုင်ခါ၊
ပေ့၊ရဲခါ၊ဟး၊ သ၊လို ပေါးတထွိုင်ခါ၊တောင်း၊ တပေ့၊ရဲခါ၊တောင်းနပ်၊
သ၊လော်လွင်၊ထာ၊ ပေါးသ၊ လော်လွင်၊ထာ၊နောင်၊ ကိလေးသား
အဲင်းဒါ၊ ကားမဂုဏ်း အားရုံးငတ်၊ပါ၊ ဆွမ်းတခွန်၊ထိုးဒါနောင်၊သွ။

ကွပ်ပွိုးနောင်မ၊ သ၊လို ပေါးတဆုံမ၊ခါ၊တောင်း၊ ပေါးတပေ့၊
ရဲခါ၊တောင်းနောင်၊ ထွာအိတော့ဒုးအပဲစ်၊ ထွာအိတော့ဒုး ဒုစရဲက်
အမျိုးမျိုး၊ အကျိုးထွာတဝ်း၊ အကျိုးအဲဉ်ထဝ်းနောင်၊သွ။

“ရဟန်းသီးဖုံးဟွေး - ကဆုံမချါ၊ ကတီချါ၊ ကပေ့ရဲချါဒါး
သ၊ (ဟောင်-သ၊ဒါး) နောင်၊ ထွာအာငါး ထာအကျါအောင်”
ဆရာဗွေဘုရား မိန်းဟော်ချါ နဲင်းနောင်သွ။

(ဧက၊ အန္တဝဂ်၊ ပုဒ်မဲ့-၄၀)

သျှင်နယ်စင်းထင်း အဓိပ္ပါယ် -

ကပ္ပိက်ချါထွ။ ဖိုးငံ၊ ပနားဟောင်နောင်၊ ထောင်းဒါးတောင်း
လို၊ ပဲ့ဒါးတောင်းလို၊ ထွာဒါးတောင်း အန္တရာယ်၊ ထွဉ်းအံလ၊
ထွာအကျါ၊ အားကျိလ။

ဥပမာဒွိုင်အီ အဓိပ္ပာယ်နဲင်းနောင်နေနေ၊ ကဆုံမချါသွန်း
စွဉ်း၊ သ၊ဗွာနောင်တဲ့ မာဒုက္ခဒါးတင်း၊ မာဒိုးလျားဒါးတောင်းထာ၊
ထွာဒါးတောင်း အန္တရာယ်၊ ထွဉ်းအံလ၊ ထွာအကျါ၊ အားကျိလ၊
နောင်သွ။

“ နမ်းယိုတွမ်းသ၊ သ၊အထျ၊ သ၊ယိုကောအွဉ်ငါ ”ကရိုနပ်၊
အတွိုင်၊ နမ်းယိုတွမ်းသ၊နပ်၊ သ၊ယိုထွာအထျ၊ သ၊ယို ကောအွဉ်
ငါတင် သ၊မဉ်းဟောင် သ၊မဉ်းယေန်းတဲ့ နမ်းတဲ့ ထွာလိုဟောင်၊ထွာ
လိုယေန်း၊ မာဟောင်၊ မာယေန်း၊ ဒေါဟောင်၊ ဒေါယေန်း၊ ကျိုး
ဟောင်ကျိုးယေန်း၊ ထွာလွဉ်နဲင်းနောင်တွေ့၊ အဗွေနမ်းတဲ့ မော့တင်း
အန္တရာယ်၊ မော့တောင်း ထာဒုက္ခ။

“ အန္တရာယ်၊ ” ကရိုနောင် - အောင်းလိုဟောင် လိုယေန်း
ထွာလွဉ် တမွေးတောင်းတင် (လိုဟောင် လိုယေန်းနပ်၊ တမာထွာ
ဒါးတောင်း အန္တရာယ်တင်) လိုအလောင်းအလင်ဖုံးတဲ့ ခိုးလျားလွဉ်၊

ဟားတောင်း၊ အာငေါင်းလွဉ်၊ဟားတောင်း၊ တရေင်လွဉ်၊ဟားတောင်း၊
ယပ်၊လွဉ်၊ဟားတောင်း၊ ဒုက္ခလွဉ်၊ဟားတောင်း၊ မော့၊ဟားတောင်း ဘော၊
ရန်၊ အန္တရာယ်၊နောင်၊သွ။။

ကွပ်နှောင်၊လ၊ အသ၊မြိုက်၊ အသ၊မြိုင်၊နောင်၊တင် ကုသိုလ်၊
ရေ၊ ပညာ၊ရေ၊ စီးပွာ၊ရေ - စတင် အရေ၊ဖုံးနောင်၊တဲ့ သ၊ပါ၊
ကွပ်သ၊ပါတွေ့၊ မာ၊ ကွပ်မာ၊တင် အကျို၊ထွာ၊ ကွပ်အကျို၊ထွာတင်
အားကွို၊လ၊နောင်၊သွ။။

ဖိုး ပနားသီးအမျို၊နောင်၊ ထိန်၊ခါ၊ဟားတွမ်း အနုတ်ဖါ၊ စွိုင်ခါ၊
ဟားတွမ်း တဖြို့၊ ပေါးသော့၊ခါ၊ အနုတ်ဖါ၊ ပေါးတစွိုင်ခါ၊တွမ်းတဖြို့၊
နပ်၊ ကမ်းသ၊လွေ့၊အံ့သောကံ၊ ကံးသ၊ပျောက်အံ့လွင်၊လ၊တောင်း၊
အပွေးလိုအံ့ထွဉ်းလ၊ အပွေးအကျို၊ထွာအီ။

အဗ္ဗိန်ပီနောင်၊နေနေ သ၊သီးအမျို၊ယိုတဲ့ ထိန်၊ခါ၊ စွိုင်ခါ၊ဟား
တွမ်းသတိ၊တရာ၊ ပေါးထိန်၊ခါ၊ စွိုင်ခါ၊တွမ်းသတိ၊တရာ၊နပ်၊ ကမ်း
သ၊လွေ့၊ ကမ်းသ၊လယ်းလ၊တောင်း၊ အပွေးလိုအံ့ထွဉ်းလ၊ နမ်း
တားအကျို၊ ထွာအီနောင်၊သွ။။

ဖိုး ပနားသီးအမျို၊နောင်၊ တီနေဟား၊ ပေါးတီနေနောင်၊ နွို၊
အံ့တောင်းဝင်၊ခြံတင် ကထွာအပွေးနပ်၊ ယော့ဟားတောင်း၊ လို့ဟား
တောင်း၊ သွ၊မြ်၊လွဉ်၊ဟားတောင်း။

အနဲင်းနပ်၊နေနေ သ၊အမျို၊ယိုတဲ့ နေးတွမ်းဟိရီ ဩတ္တပ္ပ
လောကပါလ တရာ၊ယိုနီပါ၊တင် တီခါ၊ဟား၊ ပေါးတီခါ၊နေးတွမ်း
ဩတ္တပ္ပ (ထာ၊ငမ်း) ပေါးလမ်းခါ၊နေး တွမ်းဟိရီ (ထာ၊ဝင်၊သ၊) ယို

နောင်၊ လွေယားဒါးတောင်း ဝင်ပို့မှု၊ လွေစွန်ထူးဒါးတောင်း ဝင်တခြါ၊ မာဒါးတောင်း ဒုစရဲက်မျှတင် ယောဟးတောင်း၊ လို့ဟးတောင်း၊ သွမ်လွဉ်ဟးတောင်းနောင်သွ။

ဖိုး ပနားသီးအမျိုးနပ်၊ မွူးဟာခိုး ဝါးသောဟး တဖွေင်ကို၊ တဖွေင်ငွါနောင်၊ ကြင်းခါဟး၊ ပေ့ရဲခါဟး၊ ပေါးကြင်းခါ၊ ပေ့ရဲခါနောင်၊ ဖိုး ပနား ထန်းထိုအဖွေင်၊ လတောင်း၊ အောင်းလွင်တောင်းထာ၊ ပေါး ဖိုး ပနား အောင်းလွင်တောင်းထာ၊ နဲင်းနပ်နပ်၊ ကေအဲင်းလတောင်း၊ ပါထူးတခွန်ထို၊ လတောင်း။

ဥပမာနဲင်းနောင်နေနေ သယိုတဲ့ ပေါးတို့ (အံတရာ၊ ဘားဝနား) အခိန်းနပ်၊ ဝါးသောဟး နမ်းခန္ဓာကို၊ တွမ်းသတိပညာယို ပေ့ရဲခါဟး၊ မဲ့တခါ၊ နားတခါ - စတင်ယိုဖုံးတဲ့ ထွိုင်ခါ၊ ပေ့ရဲခါဟး၊ သယို ပေါးထိန်းခါ၊ ပေ့ရဲခါနောင်၊ သလော်လွင်တောင်းထာ၊ ပေါးသ၊ လော်လွင်တောင်းထာနောင်၊ ကိလေးသားအဲင်းလတောင်း၊ ကားမဂုဏ်း အားရုံးငတ်ပါ၊ ဆွမ်းတခွန်ထို၊ လတောင်းတောင်းနောင်သွ။

ကွပ်ပွိုးနောင်မ၊ သယို ပေါးဆုံးမခါ၊ ပေါးထိန်းခါ၊ ပေါးပေ့ရဲခါနောင်၊ ထွာအိဒျား အကျိုး၊ ထွာအိဒျား သုစရဲက်အမျိုးမျိုး၊ အကျိုးထွာ၊ အကျိုးအောင်းနောင်သွ။

ဆုံ့မ၊တောင်းသ၊ လ၊တောင်းအကျိုး
ကဗျာ

- * ဆုံ့မ၊တောင်းအီ - ထိန်၊တီမဒါး
- ပေ့ရဲမလ၊ - ရွှင်၊သ၊နောင်၊ရာ၊
- အေဉ်ထောင်းအကျိုး - ကုင်မျိုးထွာငါး
- ဘုရာ၊ဗွေ - ဟော်၊ဖေး ယံသေခါ၊ ။

ဆုံ့မ၊သ၊ ၊ လ၊အကျိုးကဗျာ

- * ဆုံ့မ၊လဲဉ်းအီ - ထိန်၊တီခါ၊ဒါး
- ပေ့ရဲကလ၊ - ဟောင်သ၊နောင်၊ရာ၊
- အောင်းမွေးအကျိုး - ဟောင်မျိုးထွာငါး
- ဘုရာ၊ဗွေ - ဟော်၊ဖေး ယံသေခါ၊ ။

* * * * *

“ ရဟန်းသီးဖိုးဟွေး - လိုလွလေးနောင်၊ တထွာတင်းဒွါန်း အကုသိုလ်းလဲ့ ထွာလွဉ်စွဉ်း၊ ကထွာလဲဉ်း ကုသိုလ်းတရာဖိုးတဲ့ ဆုတ် ယုတ်ယွမ်းဆွေ့ထိုးစွဉ်း” နီဗ္ဗေဒဘုရား မိန်းသေခါနဲ့င်းနဝ်းသွ။

(အစ္စရာ၊ သဃာတဝဂ်၊ ပုဒ်-၆၀)

သျှင်နယ်စင်းထင်း အဓိပ္ပါယ် -

ကွပ်သလွမ၊ လိုတဲ့လွ၊ သလွနောင်၊ သအဖွိုးစား၊ သ၊ အကုဉ်းစားတင် ကျွိုက်ဒုးအဖွိုး၊ ကျွိုက်ဒုး အကုဉ်း။

ကွပ်နောင်မ၊ သပါတောဒုး ထာမာကုဉ် ကာယဒုစရက်၊ သစွယ်တောဒုး ထာဒေါကုဉ် ဝစီဒုစရက်၊ သကျွိုက်တောဒုး ထာကျမ်းကုဉ် မနောဒုစရက်။

လောကီတောဒုး မဲ့အားရုံး၊ နားအားရုံး၊ နေ့ဖူးအားရုံး၊ ဖြေ အားရုံး၊ နမ်းအားရုံး၊ ပျားလွဉ်တေးဒုး ကားမဂုဏ်း အားရုံးဇတ်၊ ပါနောင်မ၊ တလထွာတောင်းဒွါန်း အကုသိုလ်းတရာဖိုးနောင်တဲ့ ထွာလွဉ်စွဉ်းနောင်သွ။

တို့ကုသိုလ်းတရာနောင်၊ လွမာ၊ ကွပ်လွမာကုသိုလ်း တရာနဝ်မ၊ ဒါးနကုသိုလ်းတဲ့ တတိုးထင်းတောင်း၊ သီးလကုသိုလ်း လဲ့ တတိုးထင်းတောင်း၊ ဘားဝနားကုသိုလ်းလဲ့ တထွာထင်းတောင်း၊ သမာဓိတရာ၊ လောကီစုရန်းတရာဖိုးတဲ့ ထဲချဆုတ်ယုတ်ယွမ်းဆွေ့ ထိုးစွဉ်းနောင်သွ။

အကုသိုလ်းအကျိုးနဝ်၊ အလျား ဒုက္ခမျိုးတင် ပေါးအကုသိုလ်း

ထွာအာနဝ်၊ မော့ဗားထာ၊ခိုးလျား၊ မော့ဗားထာ၊ဒုက္ခနောင်သွ။

လိုလွေ့နောင်ခါ အကုသိုလ်းထွာ ကဗျာ

- * ကွပ်သလွေ့အာ - လို၊ပါလွေ့ဗား
- ကွပ်စားဟွန်ကျိုက် - ထာ၊မွိုက်ဝွေ့မာ၊
- အကုသိုလ်းခါ - ထွာအာတန်ဒျား
- ကုသိုလ်းတာ - ယွမ်ဗား ဆွေ့ထိုချာ ။

- * အကုသိုလ်းကျို - လျားမျို၊တန်ဒျား
- ဟွန်ကျိုက်ကွပ်သား - ခိုးလျားလွိုပါ၊
- ဒုက္ခမော့ရွိုး - ကော့မွိုးဟွန်မား
- စိုးငါတာ - ခံးဗား ယိန်းအာအာ ။

* * * * *

“ရဟန်းသီးဖုံးဟွေ - လို၊ကင်းမွေ့စွဉ်းထာနဝ်၊ တလ၊ထွာ
တောင်းဒွိုန်း ကုသိုလ်းတရာ၊ဖုံးတဲ့ ထွာလွဉ်စွဉ်း၊ ကထွာလဲဉ်း အကု
သိုလ်းတရာ၊ဖုံးတဲ့ ဆုတ်ယုတ်ယွမ်ဆွေ့ထိုစွဉ်း” နိဗ္ဗေဒဘုရား မိန်း
သေခါ၊နဲဉ်းနောင်သွ။

(ဝိရိယာရမ္မာဒိဝဂ်၊ ပုဒ်မဲ့-၆၁)

သျှင်နယ်စင်းထင်း အဓိပ္ပါယ် -

ကွပ်သကဲ့င်းမ၊ လိုတဲကဲ့င်း၊ သကဲ့င်းနောင်၊ သအထိုစား၊
သအဟောင်စားတင် ကျိုက်ဒျားအထို၊ ကျိုက်ဒျားအဟောင်။

ကွပ်နောင်မ၊ သပါဒျားထာမာဟောင် ကာယသုစရက်၊ သ၊
စွယ်ဒျား ထာဒေါဟောင် ဝစီဒုစရက်၊ သကျိုက်ဒျား ထာကျမ်း
ဟောင် မနောသုစရက်။

သတို့ဒျား ဘုရာ၊ တရာ၊ သံဃာ၊ ရတနာသွံပါလောင်း၊
သပါဒျား ဒါနတင် မာဒျားဒါန၊ သစွယ်ဒျား သီးလတင် ဆို့တယ်
ဒျား သီးလ၊ သကျိုက်ဒျား ဘားဝနားတင် အားထုတ်ဒျားတရာ၊
ကျိုစာဒျား ဘားဝနား။

ကွပ်ပွိုး မာဒျားအဟောင်ဖဲ၊ ကျိုစာခွမ်မာဒျား ကုသိုလ်း
နိုင်းနောင်တင် တလထွာတောင်း ဒါနကုသိုလ်းတဲ့ ထွာလွဉ်စွဉ်း၊
တလထွာတောင်း သီးလကုသိုလ်းတဲ့ ထွာလွဉ်စွဉ်း၊ တလထွာတောင်း
ဘားဝနားကုသိုလ်း (မဂ်ကုသိုလ်း)ဖုံလဲ တရန်းထွူတရန်း ထွာလွဉ်
စွဉ်းနောင်သွ။

ကွပ်တလွောက်လွဉ်တောင်း မဲ့အားရုံး၊ နားအားရုံး၊ နေ့ဖူ
အားရုံး၊ ဖြေအားရုံး၊ နမ်းအားရုံး၊ ပျားလွဉ်တောင်း ကားမဂုဏ်း
အားရုံးငတ်ပါတင် တန်းအကုသိုလ်း အီးထွာထင်းတဲ့ ထွာထင်း
တောင်း၊ ကွပ်မာဒျား ကုသိုလ်းတင် အကုသိုလ်းတရာဖုံတဲ့ ဆုတ်
ယုတ်ယွမ်ဆွေထိုစွဉ်းနောင်သွ။

ကုသိုလ်အကျိုးနပ်၊ အခွ၊ ချမ်းသာမျိုးတင် ကုသိုလ်ထွာအာ
မ၊ ခွ၊သ၊ ချမ်းသာနောင်သွ။

လို့ကုင်းနောင်ခါ ကုသိုလ်ထွာ
ကဗျာ

- * သကုင်းလို့ကုင်း - ကျိုးလင်းထွာဟး
ဟပ်စားဟွန်ကျိုက် - ဟပ်လို့က် ဝွေမာ
ကုသိုလ်နောင်ခါ - ထွာအာတန်ဒျာ
အကုတာ - ယွမ်မာ ဆွေထိုချာ ။
- * ကုသိုလ်အကျိုး - ခွမျိုးချမ်းသာ
ဟော်စားကျိုးနက် - တိုးတက် လို့ပါ၊
ခြွခြားအစွိုး - ဖါမွိုးကွိုးဟး
စိုးငါတာ - ချမ်းသာ ယိန်းအာအာ ။

* * * * *

“ ရဟန်းသီးဖုံးဟွေး - လို့အွဉ်းသ၊ တဒါးတောင်းနောင်၊
တထွာတောင်းခွါနီး အကုသိုလ်ဖုံးတဲ့ ထွာလွဉ်စွဉ်း၊ ကထွာလဲဉ်း
ကုသိုလ်တရာဖုံးတဲ့ ဆုတ်ယုတ် ယွမ်ဆွေထိုစွဉ်း” နီဗ္ဗေဒဘုရား
ဟော်သေခါ နဲင်းနောင်သွ။

(ပိရိယာရတ္တဒီပနိ၊ ပုဒ်-၆၆)

သျှင်နယ်စင်းထင်း အဓိပ္ပါယ် -

အွဉ်းသုတဒါးတောင်းသား “အသု” နောင် မောဟတရာ၊
အွဉ်ဆုငါနောင်သွ။

မောဟ-နောင်၊ ခို့တမြို့ခါဒါး အမဲဉ်းတရာဖုံးတင် အမဲဉ်း
တရာဖုံးနောင်၊ ထီးတင်း၊ ကွပ်ထီးတင်း အမဲဉ်းတရာတင် မာထာ၊
မွေးတောင်း၊ ဒေါထာမဲဉ်းတောင်း၊ ကျမ်းထာစွိုတောင်း၊ မာတော
ထာမာမား၊ ဒေါတောထာဒေါမား၊ ကျမ်းတောထာကျမ်းမားဖုံး
နောင်မ၊ တထွာတောင်းခွိုန်း အကုသိုလ်းတရာဖုံး ထွာလွဉ်၊ တွိုး
ထာမာမွေး၊ ထာဒေါမဲဉ်း၊ ထာကျမ်းစွိုဖုံးနောင်၊ သမ်းတမာတင်း၊
သမ်းတဒေါတင်း၊ သမ်းတကျမ်းတင်းတင် ကထွာလွဉ်လဲဉ်း ကုသိုလ်း
တရာဖုံးတဲ ဆုတ်ယုတ်ယွမ်းဆွေထိုစွဉ်းနောင်သွ။

“မောဟ” မဉ်းခါတမျိုနင်၊ ဟဲ့ “အဝိဇ္ဇာ” အဝိဇ္ဇာကရိုနင်၊
သူးသေတောင်းထား၊ ကွပ်သူးသေတောင်းထာနောင်မ၊ အမျိုတမာ
တောင်းနောင်၊ မာ၊ အမျိုတဒေါတောင်းနောင်၊ ဒေါ၊ အမျိုတကျမ်း
တောင်းနောင်၊ ကျမ်း။

အမျိုတမာတောင်းနောင်၊ ကွပ်မာတင် ထွာထာမာမား၊
အမျိုတဒေါတောင်းနောင်၊ ကွပ်ဒေါတင် ထွာထာဒေါမား၊ အမျို
တကျမ်းတောင်းနောင်၊ ကွပ်ကျမ်းတင် ထွာထာကျမ်းမား။

ကွပ်ပွိုး ထာမာမား၊ ထာဒေါမား၊ ထာကျမ်းမားတင် တလ၊
ထွာတောင်းခွိုန်း အကုသိုလ်းတရာဖုံးတဲ ထွာလွဉ်၊ တွိုးထာမာမွေး
နောင်၊ သမ်းတမာတောင်း၊ တွိုးထာဒေါမဲဉ်းနောင်၊ သမ်းတဒေါ

တောင်း၊ တို့ထူးကျမ်းစွဲ၊ နှစ်၊ သမ်းတသေကျမ်းတမ်းတင် ကတ္တာ
လဲဦးကုသိုလ်းတရာ၊ ဖိုးတဲ့ ဆုတ်ယုတ်ယွမ်းဆွေ့ထိုးစွဉ်းနောင်သွေ။

ကွပ်မာထူးမာမားတင် ဒုက္ခယပ်ခင်းမား၊ ပွိုးထူးဒေါ့မား
တင် အာဇေါင်းတရောင်မား၊ ကွပ်ပွိုးထူးကျမ်းမားတင် ခိုးလျားသျှက်
သျှက်မားနောင်သွေ။

ကွပ်ထူးမာမားတင် စီးပွားရေ ကိုင်ကဲဦးအာ၊ ပွိုးထူးဒေါ့
မားတင် ပေါင်ကျိုက်ရေ ကိုင်ကဲဦးအာ၊ ကွပ်ပွိုးထူးကျမ်းမားတင်
မဲ့ငါမေတ္တာ၊ ကိုင်ကဲဦးအာနောင်သွေ။

အွဉ်းသဒါးတောင်း ယပ်အာဇေါင်း ကဗျာ

- * ဒါးတောင်းအွဉ်းသ - မောဟအွဉ်ဒျား
- အမဲဉ်းသစ္စာ - ခိုးဒါးသေခါ
- အကုသိုလ်းနော - ပိုးတော ထွာမား
- ကုသိုလ်းတာ - ယွမ်းဒျား ဆွေ့လို့ချာ ။

- * မောဟမဉ်းလင် - ဟဲ့ဖျင် အဝိဇ္ဇာ
- သူးသေ အဲဉ်ထမ်း - သေတမ်းလာလာ
- အကုသိုလ်းနော - ပိုးတော ထွာမား
- ကုသိုလ်းတာ - ယွမ်းဒျား ဆွေ့လို့ချာ ။

- * ထာမာမရော့ - ထာဒေါလွဉ်မာ
 ထာကျမ်းမစွဲ - တရ္ဗိက္ခင်ညာ
 ယပ်ဟးအာငေါင်း - အဲဉ်ထောင်း ချမ်သာ
 အွဉ်းသမာ - ဝပြား ဒုက္ခအာ ။

* * * * *

“ ရဟန်းသီးဖုံးဟွေး - လိုအွဉ်းသဒါနောင် တထွာတောင်း
 ခွိုန်း ကုသိုလ်းတရာဖုံးတဲ့ ထွာလွဉ်၊ ကထွာလဲဉ်း အကုသိုလ်းတရာ
 ဖုံးလဲ ဆုတ်ယုတ်ယွမ်ဆွေထိုးစွဉ်း ” နီဗ္ဗေဒဘုရား ဟော်သေခါ
 နှိုင်းနောင်သွ။

(ဝိသီယာရတ္ထဒီပနီ၊ ပုဒ်-၆၇)

သျှင်နယ်စင်းထင်း အဓိပ္ပါယ် -

အွဉ်းသဒါသား “အသ” နောင် “အမောဟ” ကရိုဒါ
 “ဉာဏ်” တရာ အွဉ်ငါနောင်သွ။

“ဉာဏ်” ကရိုနောင် “အမောဟ” မောဟမွေးတောင်း၊
 ခွိုတဗြိခါဒါတောင်း အမဲဉ်းတရာဖုံးတင် အမဲဉ်းတရာနောင် ထီး
 ဒျား၊ ကွပ်ထီးဒျား အမဲဉ်းတရာတင် မာထာမွေး၊ ဒေါထာမွေး၊
 ကျမ်းထာစွဲ။

မာဒျား ထာမာမွေး၊ ဒေါဒျား ထာဒေါမဲဉ်း၊ ကျမ်းဒျား
 ထာကျမ်းစွဲ (ယူဒျား ထာယူဟောင်) ဖုံးနောင်မ တထွာတောင်း
 ခွိုန်း ကုသိုလ်းတရာဖုံး ထွာလွဉ်။

ထားမာမာ၊ ထားဒေါမာ၊ ထားယူမာဖုံးနောင်၊ တမာ၊
တောင်း၊ တဒေါတောင်း၊ တကျမ်းတောင်းတင် ကထ္ထာလဲဉ်း အကု
သိုလ်းတရာဖုံးလဲ ဆုတ်ယုတ်၊ ယွမ်ဆေ့ထိုစွဉ်းချားနောင်သွ။

“ဉာဏ်” မဉ်ခေတမျိုးနောင်၊ ဟဲ့၊ “ဝိဇ္ဇာ”၊ “ဝိဇ္ဇာ”ကရီ၊
နဝ်၊ သူးသေထား၊ ကွပ်သူးသေထားနောင်မ၊ အမျိုးတမာတောင်းနောင်၊
မာတောင်း၊ အမျိုးတဒေါတောင်းနောင်၊ ဒေါတောင်း၊ အမျိုးတကျမ်း
တောင်းနောင်၊ ကျမ်းတောင်း။

အမျိုးမာမ၊ မာ၊ အမျိုးဒေါမ၊ ဒေါ၊ အမျိုးကျမ်းမ၊ ကျမ်း၊
အမျိုးတမာတောင်းနောင်၊ ကွပ်မာတောင်းတင် အမျိုးမာမ၊ မာ၊
တွေ့၊ ထွာတောင်း ထားမာမာ၊ ထွာချား ထားမာမွေး။

အမျိုးတဒေါတောင်းနောင်၊ ကွပ်တဒေါတောင်းတင် အမျိုး
ဒေါမ၊ ဒေါတွေ့၊ ထွာတောင်း ထားဒေါမာ၊ ထွာချား ထားဒေါ
မွေး။

အမျိုးတကျမ်းတောင်းနဝ်၊ ကွပ်တကျမ်းတောင်းတင် အမျိုးကျမ်းမ၊
ကျမ်းတွေ့၊ ထွာတောင်း ထားကျမ်းမာ၊ ထွာချား ထားကျမ်းမွေး။

ကွပ်ပွိုး ထားမာမွေး၊ ထားဒေါမွေး၊ ထားကျမ်းမွေးတင် တ
လထွာတောင်းဒွိုန်း ကုသိုလ်းတရာဖုံးလဲ ထွာလွဉ်။

ထားမာမာနောင်၊ တမာတောင်း၊ ထားဒေါမာနောင်၊ တဒေါ၊
တောင်း၊ ထားကျမ်းမာနောင်၊ တကျမ်းတောင်းတင် ကထ္ထာလဲဉ်း
အကုသိုလ်းတရာဖုံးလဲ ဆုတ်ယုတ် ယွမ်ဆေ့ထိုစွဉ်းနောင်သွ။

ကွပ်ထားမာ၊မွေးတဲင် ဒုက္ခယပ်၊ခဲင်းဟးတောင်း၊ ပျိုးထားဒေါ၊
မွေးတဲင် အာဇေါင်းတရောင်ဟးတောင်း၊ ကွပ်ပျိုးထား၊ကျမ်းမွေးတဲင်
ခိုးလျားသူ၊ကျက်သူဟးတောင်းနောင်၊သွ။

ကွပ်ထားမာ၊မွေးတဲင် စီးပွားရေ၊ ဟောင်ကဲဦးအာ၊ ပျိုးထားဒေါ၊
မွေးတဲင် ပေါင်၊ကျွက်၊ရေ၊ ဟောင်ကဲဦးအာ၊ ကွပ်ပျိုးထား၊ကျမ်းမွေး
တဲင် မဲ့ငါမေတ္တာ၊ တန်ကဲဦးအာနောင်၊သွ။

အွဉ်းသ၊ဒါ၊ ချမ်၊သားထွာလွဉ်အာ ကဗျာ

* အွဉ်းသ၊ဒါ၊ခါ	- ဉာဏ်းပါ အွဉ်းဒု၊
အမဲဉ်းသစ္စာ၊	- ထီးဒါ၊သေခါ၊
မျတ်ကုသိုလ်းနော	- ပိုးတောထွာဟး
အကုတာ၊	- ယွမ်းဒု၊ ဆေ့၊လို့ဒု၊ ။
* ထာ၊မာ၊တဲ့ရော့၊	- မွေးဒေါ၊ခဲဉ်းဒု၊
ထာ၊ကျမ်းဟောင်စွဲ၊	- တရွှိ၊ကင်၊ညာ၊
လွစ်ထွာအာဇေါင်း	- ယပ်၊တောင်း ချမ်၊သား
အွဉ်းသ၊ဒါ၊	- လ၊ဟး သုခအာ ။

* * * * *

“ ရဟန်းသီးဖုံးဟွေး - လိုပေါင်းပေါင်းကျိက်၊ လိုဟပ်တမ်း
သွေယုတ်နောင်၊ တထွာတောင်းခွါနိုး အကုသိုလ်းတရာ၊ဖုံးတဲ့ ထွာ
လွဉ်၊ ကထွာလဲဉ်း ကုသိုလ်းတရာ၊ဖုံးတဲ့ ဆုတ်ယုတ်ယွမ်းဆွေ့ထို၊
စွဉ်း ” နီဗ္ဗေဒဘုရား မိန်းသေ၊ခါ၊ နဲင်းနောင်၊သွ။

(ပိရိယာရမ္မာဒိဝဂ်၊ ပုဒ်-၇၀)

သျှင်နယ်စင်းထင်း အဓိပ္ပါယ် -

- “လိုဟောပ်တောင်း၊ လိုယုတ်” ကရိုနောင် -
- ၁။ အသဒ္ဓါ - လိုသဒ္ဓါးတရာ၊ အဲဉ်ထောင်း ၊
 - ၂။ ဒုဿီလ - လိုသီလအဲဉ်ထောင်း ၊
 - ၃။ အပ္ပဿုတ - လိုဗဟုသုတဆွေ့ ၊
 - ၄။ မစ္ဆရီ - လိုဟန်းခါအထာ (ဒို့ခါအနမ်းတား) ၊
 - ၅။ ဒုပ္ပပညာ - လိုထာ၊သူးသေ အဲဉ်ထောင်း -
စတင် လိုစားနောင်၊ဖုံးသွ။

“ လိုသဒ္ဓါးတရာ၊ အဲဉ်ထောင်း ” ကရိုနောင် -

- ၁။ လိုယျမ်းတောင်း ဘုရား ၊
- ၂။ လိုယျမ်းတောင်း တရာ ၊
- ၃။ လိုယျမ်းတောင်း သံဃား ၊
- ၄။ လိုယျမ်းတောင်း ကံး (ကမ္မ - ထာမာ) ၊
- ၅။ လိုယျမ်းတောင်း ကံးအကျိုး (ကမ္မဗလ - ထာမာအကျိုး)
ယျမ်းတမ်း ယိုဝတ်မျိုးနပ်၊ ဟဲ့လို “သဒ္ဓါးတရာ၊အဲဉ်ထောင်း”။

ယျမ္မိတောဝံး ကံး (ထာမာ)တင် ကုသိုလ်းကံး (ထာမာ၊ ဟောဝံ)၊ အကုသိုလ်းကံး (ထာမာ၊ကုင်) အဲဉ်ထောဝံး၊ ထာယျမ္မာမာ၊ မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိအာဝံးထော၊ ကားကတော်မာ၊ ကားကတော်ဒေါ၊ ကားကတော် ကျမ်းနောင်မ၊ တလ၊ထွာတောင်းဒွါန်း အကုသိုလ်းတရာ၊ဖုံးတဲ့ ထွာလွဉ်၊ ကထွာလဲဉ်း ကုသိုလ်းတရာ၊ဖုံးတဲ့ ဆုတ်ယုတ်ယွမ်၊ဆော့၊ ထိုစွဉ်းဒျာနောင်၊သွ။

ကွပ်နောင်မ၊ ပေါင်၊ကျိက်၊ လိုသဒ္ဓါးတရာ၊အဲဉ်ထောဝံးနောင်၊ အဗ္ဗါနိဝံနဲဉ်း ပါနောင်၊တင် အကုသိုလ်းနောင်၊ ထွာပိုး၊ တျိုးကုသိုလ်းနောင်၊ ယွမ်၊ထိုနဲဉ်းပါနောင်၊သွ။

“ ဒုဿီလ - လိုသီလအဲဉ်ထောဝံး ” ကရီနောင်၊-

ကွပ်မာ၊သီဝင်၊သက်၊ ကွပ်ထူးတဒ္ဓန်၊ဝင်၊ထာ၊ ကွပ်မာ၊စတင် နဲဉ်းနောင်မ၊ သီလကုင်ထို၊ သီလအဲဉ်ထောဝံး နဲဉ်းနောင်၊သွ။

သီလကကုင်အိဒါ၊ ဝွေထာမာနောင်၊ ကုသိုလ်းထာမာနဲ့၊ အကုသိုလ်းထာမာနဲ့ အကုသိုလ်းထာမာဒျာ။

ကွပ်နောင်မ၊ ပေါးပေါင်၊ကျိက်၊ လိုသီလအဲဉ်ထောဝံးနဲဉ်း နောင်တဲ့ မာနဲဉ်းနဲဉ်း အကုသိုလ်း နဲဉ်းပါနောင်၊ ပေါးမာ၊အကုသိုလ်းတဲ့ တထွာတောင်းဒွါန်း အကုသိုလ်းတရာတဲ့ ထွာလွဉ်၊ ကထွာလဲဉ်း ကုသိုလ်းတရာ၊ဖုံးတဲ့ ဆုတ်ယုတ်ယွမ်၊ဆော့၊ထိုစွဉ်းနောင်၊သွ။

“ အပ္ပဿုတ ” ကရီနောင်၊ - ဗဟုသုတဆော့ (အဟွန် အထီးဆော့)တင် အကုသိုလ်း ဖေးကထွာမွန်းနောင်၊ အီးမာ၊ဟးနဲဉ်း မဲင်၊ အီးဒေါ၊ဟးနဲဉ်းမဲင်၊ အီးကျမ်းဟးနဲဉ်းမဲင်၊ ကုသိုလ်း ဖေး

ကထာနောင်၊ အီးမာ၊ဟးနဲင်းမဲ့င်၊ အီးဒေါ၊ဟးနဲင်းမဲ့င်၊ အီးကျမ်းဟး
နဲင်းမဲ့င်၊ကရီးနောင်၊ သေတောင်း။

ကွပ်သေတောင်းတဲင် လို၊ဗဟုသုတဆေးသား ထာ၊မာ၊ ထာ၊
ဒေါ၊ ထာ၊ကျမ်းဖိုးနောင်၊ ကဲဉ်းအာအာ ထွာလို့ဒျား ထာ၊မာ၊မား၊
ထွာလို့ဒျား ထာ၊ဒေါ၊မား၊ ထွာလို့ဒျား ထာ၊ကျမ်းမားထွော့၊ တထွာ
တောင်းဒွါနဲး အကုသိုလ်းတရာ၊ဖိုးလဲ ထွာလွဉ်၊ ကထာလဲဉ်းကုသိုလ်း
တရာ၊ဖိုးလဲ ဆုတ်ယုတ်ယွမ်းဆေးထို၊စွဉ်းနောင်၊သွ။

ကွပ်နောင်၊မ၊ ပေါးပေါင်၊ကျိုက်၊ လို၊ဗဟုသုတဆေးတဲ့ အထွား
နဲင်းပါ၊နောင်၊ အမာ၊နဲင်းပါ၊နောင်၊တဲင် အကုသိုလ်းထွာအာ၊ ကုသိုလ်း
ဆေးချာထို၊နောင်၊သွ။

“ မစ္ဆရီ - လို၊ဟန်၊ခါ၊အထာ, ” (ဒို့၊ခါ၊အနမ်းတား)

ကရီးနပ်၊ - ဖေးနေးကအုံဟးငါ ခွေငါ၊ ဝင်၊လင်နောင်၊ ဝွေ၊မဲဉ်
ဖေးအုံတောင်း၊ ဖေးနေးကလူးဝွေ၊ငါ၊ ဝင်၊လင်နောင်၊ ဝွေ၊မဲဉ်ဖေးလူး
တောင်း၊ ဖေးနေးကလ၊ ဝွေ၊ငါ၊ ဝင်၊လင်နောင်၊ ဝွေ၊မဲဉ်ဖေးလ၊
တောင်း၊ ဖေးကထီးတရေ၊ ဝွေ၊ငါ၊ ဝင်၊လင်နောင်၊ မဲဉ်ဖေးထီးတရေ၊
တောင်း၊ ဖေးနေးကသေ၊ ဖေးနေးကဒါ၊ ဝွေ၊ငါ၊ ဝင်၊လင်နောင်၊
ဝွေ၊မဲဉ်ဖေးသေ၊ ဝွေ၊မဲဉ်ဖေးဒါတောင်း၊ ဟန်၊ခါ၊ဒျား အနမ်းတား
နဲင်းနောင်၊သွ။

“ မစ္ဆရီယဇတ်၊ပါ - ဟန်၊ခါ၊ဇတ်၊စိုး ”

- ၁။ အာဝါသ မစ္ဆရီယ - ဟန်၊ခါ၊ခင်းလမ်း ကျောင်း ၊
- ၂။ ကုလ မစ္ဆရီယ - ဟန်၊ခါ၊ဖူးဝေး တကားမူးခို ၊
- ၃။ လာဘ မစ္ဆရီယ - ဟန်၊ခါ၊ တခြို၊ လာဘ်လာဘ ၊
- ၄။ ဝဏ္ဏ မစ္ဆရီယ - ဟန်၊ခါ၊ ယောင်၊ဆင်၊ ဂုဏ်း ၊
- ၅။ ဓမ္မ မစ္ဆရီယ - ဟန်၊ခါ၊ တရာ၊ ထာ၊ဒါး ။

“အာဝါသ မစ္ဆရိယ - ဟနိ၊ခါ၊ခင်းလမ်း”ကရိ၊နောင်-
မဉ်းထွာပုဂ္ဂိုလ်းကျောင်းတဲ့ ခင်းလမ်းနောင်၊ ကျောင်းနောင်၊ ဖေးနေး
ကအံ့ဟးငါ ဝွေငါ၊ မဉ်ဖေးအံ့သော့တမ်း သံးဃားအလောင်းအလင်။
မဉ်းထွာလိုလမ်းတဲ့ ခင်းလမ်းနင်၊ လမ်းပါးနင်၊ ဖေးနေးကအံ့
သော့ဟး ဝွေငါ၊ မဉ်ဖေးအံ့သော့တမ်း လိုလင် နဲင်းနင်၊သွ။

**“ကုလ မစ္ဆရိယ - ဟနိ၊ခါ၊ဖူးဝေး တကားမူးရီ”ကရိ၊
နင် -** မဉ်းထွာပုဂ္ဂိုလ်းကျောင်းတဲ့ အတကားဖူးဝေးတဲ့နောင်၊ တကား
မူးရီအလောင်းအလင်တဲ့နောင်၊ သံးဃားလောင်းလင် မဉ်းလွဉ်ထေ့၊
မဉ်းလွဉ်လူးခံးနောင်၊ မဉ်ဖေးလူးတောင်း၊ မဉ်ဖေးကီးညှိုးတောင်း၊
ဖေးကလူးငါ ဝွေ၊ဗွေငါ၊ ဖေးကကီးညှိုးငါ ဝွေ၊ဗွေငါ နဲင်းနောင်၊သွ။
မဉ်းထွာလိုလမ်းတဲ့ အဖူးဝေးတဲ့နောင်၊ အသွ့ခွတဲ့နောင်၊
လိုအလောင်းအလင် လွဉ်မာသွ့၊ လွဉ်ပေါင်၊ကျိက်၊နောင်၊ ဝွေမဉ်
ဖေးမာသွ့၊ချာတောင်း၊ မဉ်ဖေးပေါင်၊ကျိက်၊ချာတောင်း၊ ဖေးနေး
ကမာသွ့ငါ ဝွေငါ၊ ဖေးနေး ကပေါင်၊ကျိက်၊ငါ ဝွေငါ ဟနိ၊ခါ၊နဲင်း
နင်၊သွ။

**“လာဘ မစ္ဆရိယ - ဟနိ၊ခါ၊တဒြို၊ လာဘ်လာဘ”ကရိ၊
နောင် -** ဝင်၊လောင်းဝင်၊လင်နောင်၊ ဝွေမဉ်ဖေးလူတောင်း တဒြို၊
လာဘ်လာဘ၊ တဒြို၊လာဘ်လာဘနောင်၊ ဖေးနေးကလ၊ငါဝွေငါ
ဟနိ၊ခါ၊နဲင်းနောင်၊သွ။

**“ဝဏ္ဏ မစ္ဆရိယ - ဟနိ၊ခါ၊ယောင်ဆင်၊ ဂုဏ်း”ကရိ၊
နောင် -** မဉ်ဖေးထီးတရေတောင်း လိုလင်၊ ဖေးနေးကထီးတရေ
ငါဝွေငါ၊ မဉ်ဖေးကျော့တောင်း လိုလင်၊ ဖေးနေး ကကျော့ငါဝွေငါ
(ဂုဏ်းဖေးနေး ကအောင်းဝွေငါ) ဟနိ၊ခါ၊နဲင်းနောင်၊သွ။

“ဓမ္မ မစ္ဆရိယ - ဟနိ၊ခါ၊တရာ၊ ထာ၊ဒါ” ကရိ၊နောဝိ၊-

ဝင်၊လောင်းဝင်၊လင်နောင်၊ မဉ္ဇိဖေးသေတောင်းတရာ၊ တရာ၊နောင်၊
ဖေးကသေဓမ္မေ၊ထိ၊ ထာ၊ဒါ၊ပညာ၊တုံ မဉ္ဇိဖေးဒါ၊တောင်း လို၊လင်၊
ဖေးကဒါ၊ဓမ္မေ၊ထိ။

တောင်၊ခါ၊ -

ငမ်းအတပဲ့၊ဒါ၊ဓမ္မေ၊လွဉ်၊တင် တသွဉ်ဖေးလို့တမ်း၊ ဝင်၊ကိတသီး
နယ်၊တင် တတမ်းဖေးတောင်း ငမ်းဝင်၊ဒါ၊နဲ၊င်း၊ ငမ်းဝင်၊မြေ နဲ၊င်းတင်
ကဒို့၊ခါ၊ဒါ၊ အပညာ၊၊ အထာ၊နယ်၊စတင် နဲ၊င်းနဝ်၊ဖုံ၊တုံ ထွာဓမ္မ-
မစ္ဆရိယ - ယိုလွဉ်းလွဉ်းသွ။

သွ၊ခွ လို၊ပေါ၊ဟနိ၊ခါ၊၊ ဒို့၊ခါ၊ဒါ၊ အနမ်းတာ၊နဲ၊င်းယိုနောင်၊
“ပါပမိတ္တ” - သွ၊ခွဟောင်တောင်း၊ သွ၊ခွယုတ်တန်ဒျာ၊တင် လို၊ပေါ၊
ပေါင်၊ကျိုက်၊ သွ၊ခွဟောင်တောင်း၊ ပေါ၊ပေါင်၊ကျိုက်၊ သွ၊ခွယုတ်နဲ၊င်း
နဝ်၊နဝ်၊ အကုသိုလ်းထွာအာ၊ ကုသိုလ်းယွမ်၊ဆေ့၊ချာထို၊စွဉ်းနောင်၊
သွ။

ကွပ်ထမဲ့၊နဲ၊တင် လို၊ကဟနိ၊ခါ၊၊ ကဒို့၊ခါ၊ဒါ၊ အနမ်းတာ၊
နောင်၊ အသ၊လောဘ၊ အာ၊တလာ၊ ပွိုးအသ၊ အကုသိုလ်းအွဉ်၊ထိ
တိက်၊တိက်၊နောင်၊သွ။

“ ဓုပ္ပညာ - လို၊ထာ၊သူ၊သေအဲဉ်ထမ်း ” ကရိ၊နဝ်၊-

“ရေ၊ရွယ်းဒျာ၊ ထာ၊သူ၊သေ ထာ၊ဟပ်ဖဲ့၊ အဲဉ်ထမ်း” နဲ၊င်းနဝ်၊ဒျာ၊။
ထာ၊သူ၊သေ ထာ၊ဟောင်ဖဲ့၊ အဲဉ်ထောင်းတင် မဉ္ဇိ၊ကို၊ကွယ်း
ဘုရာ၊ တရာ၊ သံ၊ယာ၊ ရတနာ၊သွံပါ၊နောင်၊ အကျို၊အီးလ၊နဲ၊င်းမဲ့၊
စတင်နဲ၊င်းနောင်၊ သေတောင်း၊ တိန်၊တသေတောင်းတင် ယွမ်းအံး

တောင်း ရတနာသွံပါ၊ ပေါးတယျမ်းအံးတောင်း ရတနာသွံပါ၊ တဲ့
အကုသိုလ်းနောင်၊ ထွာယို၊ တဲ့ ကုသိုလ်းနောင်၊ ယွမ်၊ ထို၊ ဒါး။

ဒါးန သီးလ ဘားဝနာဖိုးယို အကျောင်းအကျို၊ အောင်းနဲင်း
မိုင်း၊ မာ၊ ဟးနဲင်းမိုင်း - စတင်စားနပ်၊ နပ်၊ သူးသေတင်း၊ ကွပ်သူး
သေတင်းတင် သ၊ ပါတောင်း၊ ပေါးသ၊ ပါတောင်းတဲ့ မာ၊ တင်း၊ ကွပ်
မာ၊ တောင်း အဟောင်ဖဲ့တင် အကိုင်ဖဲ့၊ အကုသိုလ်းနောင်၊ ထွာလွဉ်
အာ၊ ကုသိုလ်းနပ်၊ ယွမ်၊ ဆွေ၊ ချာထို၊ စဉ်းနပ်၊ သွ။

ကွပ်နောင်မ၊ လို၊ ထာ၊ သူးသေ ဟောင်ဖဲ့ဆွေယိုတဲ့ ထွာချား
လို၊ “ပါပ” လို၊ ယုတ်၊ ပွိုးနောင်မ၊ ပေါးပေါင်းကျိုက်၊ လို၊ ပါပ၊ လို၊
ယုတ်နောင်၊ အကုသိုလ်းထွာအာ၊ ကုသိုလ်းယွမ်၊ ချာထို၊ နောင်၊ သွ။

ပေါင်းလို၊ ယုတ်ခါ အကုထွာ ကဗျာ

*	လို၊ ယုတ်ပါပ	-	ကျိုက်၊ လွပေါင်းမား
	ကုသိုလ်းမစု	-	အကုနောင်မာ၊
	အကုသိုလ်းခါ	-	ထွာအာလွဉ်ဟး
	ကုသိုလ်းတား	-	ယွမ်၊ ချား ဆွေ၊ လို့ချာ ။

*	ကုသိုလ်းမစု	-	အကုမာ၊ မား
	အကုနောင်ပိုး	-	ကုသိုလ်း မဟာ၊
	လို၊ နဲင်းနောင်ခါ	-	ပန်ငါယိုတား
	အပါယံးခမ်း	-	တယ်းသမ်း ဒုက္ခအာ ။

“ ရဟန်းသီးဖုံးဟွေး - လိုပေါပေါင်ကျိက်၊ လိုဟောင်
သွေ့မျတ်နောင်၊ တထွာတောင်းခွါန်း ကုသိုလ်တရာဖုံးတဲ့ ထွာလွဉ်၊
ကထွာလဲဉ်း အကုသိုလ်တရာဖုံးတဲ့ ဆုတ်ယုတ် ယွမ်းဆွေ့ထိုစွဉ်း”
နီဗ္ဗေဒဘုရား မိန်းသေခါ၊ နှဲင်းနောင်သွေ့။

(ဝိရိယာရမ္မာဒိဝဂ်၊ ပုဒ်-၇၁)

သျှင်နယ်စင်းထင်း အဓိပ္ပါယ် -

“လိုဟောင်လိုမျတ်” ကရိုနောင် -

- ၁။ လိုသဒ္ဓါတရာအောင်း ၊
- ၂။ လိုသီးလအောင်း ၊
- ၃။ လိုဗဟုသုတအာ ၊
- ၄။ လိုဟန်းခါတောင်း အထာ (ဒို့ခါတောင်းအနမ်းတား) ၊
- ၅။ လိုထာသူးသေ အောင်း - စတင် လိုစားနောင်ဖုံးသွေ့။

“ လိုသဒ္ဓါတရာ အောင်း ” ကရိုနောင် -

- ၁။ လိုယျမ်းအံး ဘုရား ၊
- ၂။ လိုယျမ်းအံး တရား ၊
- ၃။ လိုယျမ်းအံး သံဃား ၊
- ၄။ လိုယျမ်းအံး ကံး (ကမ္မ - ထာမာ) ၊
- ၅။ လိုယျမ်းအံး ကံးအကျိုး (ကမ္မဗလ - ထာမာအကျိုး) ယျမ်းအံး
ယိုငတ်မျိုးနပ် ဟဲ့ “ လိုသဒ္ဓါတရာအောင်း” ။

ယျမ်းအံ့ကံး (ထာ၊မာ၊) တင် ကုသိုလ်းကံး (ထာ၊မာ၊ဟောဝ်)
 အကုသိုလ်းကံး (ထာ၊မာ၊ကုင်) အောင်းဟး၊ ထားယူးမဲဉ်း သမ္ဘာဒိဋ္ဌိ
 နဲဉ်းနောင်၊ အောင်းထွေ၊ ကားကတော် မာ၊တောင်း၊ ကားကတော်
 ဒေါ၊တောင်း၊ ကားကတော် ကျမ်းတောင်းနောင်၊မ၊ တလ၊ထွာတောင်း
 ကုသိုလ်းတရာ၊ဖုံးတဲ့ ထွာလွဉ်၊ ကထွာလဲဉ်း အကုသိုလ်းတရာ၊ဖုံးလဲ့
 ဆုတ်ယုတ်ယွမ်၊ဆေ့၊ထို၊စွဉ်းနောင်၊သွ။

ကွပ်နောင်၊မ၊ ပေါးပေါင်၊ကျိက်၊ လို၊သဒ္ဓါးတရာ၊အင်းနောင်၊
 အဗ္ဗိနိဝီနဲဉ်း ပါ၊နောင်၊တင် ကုသိုလ်းနောင်၊ ထွာပိုး၊ အကုသိုလ်းနင်၊
 ယွမ်၊ထို၊နဲဉ်းပါ၊နောင်၊သွ။

“ လို၊သီးလအောင်း ” ကရီ၊နောင်၊ - ကွပ်မာ၊သီတောင်း
 ဝင်၊သက်၊ ကွပ်တခွန်၊တင်းဝင်၊ထာ၊ ကွပ်မာ၊ - စတင်နဲဉ်းနင်၊မ၊
 သီးလကုင်ထို၊တောင်း၊ သီးလအောင်း။

သီးလတကုင်အိတင်း ထာ၊မာ၊နင်၊ ကုသိုလ်းထာ၊မာ၊နဲ့၊ အကု
 သိုလ်းထာ၊မာ၊နဲ့ ကုသိုလ်းထာ၊မာ၊ဒျား။

ကွပ်နောင်၊မ၊ ပေါးပေါင်၊ကျိက်၊ လို၊သီးလအင်းနဲဉ်းနင်၊တဲ့
 မာ၊နဲဉ်းနဲဉ်းကုသိုလ်း နဲဉ်းပါ၊နောင်၊ ပေါးမာ၊ကုသိုလ်းတဲ့ တထွာတင်း
 ဒွိန်း ကုသိုလ်းတရာ၊ဖုံးတဲ့ ထွာလွဉ်၊ ကထွာလဲဉ်း အကုသိုလ်းတရာ၊
 ဖုံးတဲ့ ဆုတ်ယုတ်ယွမ်၊ဆေ့၊ထို၊စွဉ်းနောင်၊သွ။

“ လို၊ဗဟုသုတအာ ” ကရီ၊နောင်၊ - ဗဟုသုတအာ
 (အဟ္မန်အထီးအာ) တင် အကုသိုလ်း ဖေးကထွာမွန်းနောင်၊ အီးမာ၊
 ဟးနဲဉ်းမုင်၊ အီးဒေါ၊ဟးနဲဉ်းမုင်၊ အီးကျမ်းဟးနဲဉ်းမုင်၊ ကရီ၊နောင်၊
 သေဒါး။

ကွပ်သေဒါဒိတင် လိုဗဟုသုတအာသား ထာမာ၊ ထာဒေါ၊ ထာကျမ်းဖုံးနောင်၊ ကဲဦးအာအာ ထွာလို့ချာ၊ ထာမာမွေး၊ ထွာလို့ချာ၊ ထာဒေါမွေး၊ ထွာလို့ချာ၊ ထာကျမ်းမွေးတွေ့၊ တထွာတောင်း ဒွိန်း ကုသိုလ်တရာဖုံးတဲ့ ထွာလွဉ်၊ ကထွာလဲဦး အကုသိုလ်တရာဖုံးလဲ့ ဆုတ်ယုတ်ယွမ်းဆွေထိုစွဉ်းနောင်သွ။

ကွပ်နောင်မ၊ ပေါးပေါင်ကျိက်၊ လိုဗဟုသုတအာတဲ့ အထွား နဲဦးပါနပ်၊ အမာနဲဦးပါနောင်တင် ကုသိုလ်ထွာအာ၊ အကုသိုလ်ဆွေချာထိုဒါနောင်သွ။

“**လိုဟန်ခါတမ်း အထာ (ဒို့ခါတမ်းအနမ်းတာ)**”
ကရိနောင် - ဖေးနေးကအုံသော့ဗာ၊ ဝွေငါမွေးတမ်း၊ ဝင်လင်နပ်တဲ့ ဝွေမဉ်ဖေးအုံသော့ပါ၊ ဖေးနေး ကလူးဝွေငါမွေးတမ်း၊ ဝင်လင်နပ်တဲ့ ဝွေမဉ်ထွဉ်းလူးပါ၊ ဖေးနေးကလင် ဝွေငါ မွေးတမ်း၊ ဝင်လင်တဲ့ မဉ်ဖေးလင်ပါချာ၊ ဖေးနေးကထီးတရေငါဝွေငါ မွေးတမ်း၊ ဝင်လင်နပ်တဲ့ ဝွေမဉ်ဖေးထီးတရေပါချာ၊ ဖေးနေး ကသေကဒါ၊ ဝွေငါမွေးတမ်း၊ ဝင်လင်နပ်တဲ့ ဝွေမဉ်ဖေးသေပါ၊ ဝွေမဉ်ဖေးဒါပါချာ၊ ဟန်ခါတမ်း အနမ်းတာ နဲဦးနောင်သွ။

ဟန်ခါတောင်းထာ ငတ်ဖို့

- ၁။ ဟန်ခါတောင်း ခင်းလမ်း ကျောင် ၊
- ၂။ ဟန်ခါတောင်း ဖူးဝေး တကားမူခို ၊
- ၃။ ဟန်ခါတောင်း တခြုံ လာဘ်လာဘ ၊
- ၄။ ဟန်ခါတောင်း ယောင်ဆင်၊ ဂုဏ်း ၊
- ၅။ ဟန်ခါတောင်း တရာ ထာဒါ ။

“ **ဟနိ၊ခါ၊တောဝ်း ခင်းလမ်း ကျောင်း**၊ ”**ကရိ၊နောင်**၊-
မဉ်းထွာပုဂ္ဂိုလ်းကျောင်းတဲ့ ခင်းလမ်းနဝ်၊ ကျောင်းနဝ်၊ ဖေးနေးကအုံ
သော့ဟးငါ ဝွေ့မွေးငါ မွေးတဝ်း၊ သံးဃာအလောင်းအလင်ဖုံးတဲ့
ဝွေ့မွေး မဉ်ဖေးအုံသော့ပါဒျား။

မဉ်းထွာလိုလမ်းတဲ့ ခင်းလမ်းနောင်၊ လမ်းပါးနောင်၊ ဖေးနေး
ကအုံသော့ဟးငါ ဝွေ့ငါမွေးတောဝ်း၊ မဉ်ဖေးအုံသော့ပါ လိုလင်
နဲင်းနောင်သွ။

“ **ဟနိ၊ခါ၊တောဝ်း ဖူးဝေး တကာမူးရိ** ”**ကရိ၊နောင်**၊-
မဉ်းထွာပုဂ္ဂိုလ်းကျောင်းတဲ့ အတကာမူးဝေးတဲ့နောင်၊ တကာမူးရိ
အလင်တဲ့နောင်၊ သံးဃာလောင်းလင် မဉ်းလွဉ်ထေ့၊ မဉ်းလွဉ်လူးခံး
နောင်၊ မဉ်ဖေးလူးဒျား၊ မဉ်ဖေးကီးညှိုးဒျား၊ ဖေးကလူးငါဝွေ့မွေးငါ
မွေးတောဝ်း၊ ဖေးကကီးညှိုးငါ ဝွေ့မွေးငါမွေးတောဝ်း၊ ဟနိ၊ခါ၊တောဝ်း
နဲင်းနောင်သွ။

မဉ်းထွာလိုလမ်းတဲ့ အဖူးဝေးတဲ့နောင်၊ အသွ့ခွတဲ့နောင်၊
လိုအလောင်းအလင် လွဉ်မာသွ့၊ လွဉ်ပေါင်၊ကျိက်၊နောင်၊ ဝွေ့မဉ်
ဖေးမာသွ့ချာဒျား၊ မဉ်ဖေးပေါင်၊ကျိက်၊ချာဒျား၊ ဖေးနေးကသွ့ဟးငါ
ဝွေ့ငါ၊ ဖေးနေးကပေါင်၊ကျိက်၊ငါ ဝွေ့ငါမွေးတောဝ်း၊ ဟနိ၊ခါ၊တောဝ်း
နဲင်းနောင်သွ။

“ **ဟနိ၊ခါ၊တောဝ်း တဗြို၊ လာဘ်လာဘ** ”**ကရိ၊နောင်**၊-
ဝင်၊လောင်းဝင်၊လင်နဝ်၊ ဝွေ့မဉ်ဖေးလ၊တဝ်း လာဘ်လာဘမွေးတဝ်း၊
ဝင်၊လင်တဲ့ ဝွေ့မဉ်ဖေးလ၊ပါဒျား၊ တဗြို၊လာဘ်လာဘနောင်၊ ဖေး
ကလ၊ငါ ဝွေ့ငါမွေးတောဝ်း၊ ဟနိ၊ခါ၊တောဝ်းနဲင်းနောင်သွ။

“ **ဟနိ၊ခါ၊တောင်း ယောင်ဆင်၊ ဂုဏ်း** ” **ကရိ၊နောင်-**
 မဉ်ဖေးထီးတရေပါ လိုလင်၊ ဖေးနေး ကထီးတရေငွေငါ မွေးတမ်း၊
 မဉ်ဖေးကျေးပါ လိုလင်၊ မဉ်ဖေးကျေးငွေငါ (ဂုဏ်းဖေးနေးကအာ်း
 ငွေငါ) မွေးတောင်း၊ ဟနိ၊ခါ၊တောင်းနဲင်းနောင်၊သွ။

“ **ဟနိ၊ခါ၊တောင်း တရာ၊ ထာ၊ဒါး** ” **ကရိ၊နောင်-**
 ဝင်၊လောင်းဝင်၊လင်နောင်၊တဲ့ မဉ်ဖေးသေပါတရာ၊ တရာ၊နောင်၊
 ဖေးကေငွေငါ မွေးတောင်း၊ ထာ၊ဒါးပညားတဲ့ မဉ်အွဉ်းဒါးပါ လိုလင်၊
 ဖေးကဒါးငွေငါ မွေးတောင်း၊ ဟနိ၊ခါ၊တောင်းနဲင်းနောင်၊သွ။

သွ၊ခွ လိုပေါးဟနိ၊ခါ၊ ခွိ၊ခါ၊တမ်း အနမ်းတားနဲင်းယိုနောင်၊
 “ကလျာဏမိတ္တ” သွ၊ခွဟောင်၊ သွ၊ခွမျတ်တင် လိုပေါးပေါင်၊ကျိက်၊
 သွ၊ခွဟောင်၊ သွ၊ခွမျတ်နဲင်းနောင်၊နောင်၊ ကုသိုလ်းထွာအာ၊ အကု
 သိုလ်း ယွမ်၊ဆေ့၊ချာထို၊နောင်၊သွ။

ကွပ်ထမိုင်၊နဲတင် လို၊တဟနိ၊ခါ၊ တခွိ၊ခါ၊တမ်း အနမ်းတား
 နှပ်၊ အသ၊လောဘ အားတလာတမ်း၊ ပွိုးအသ၊ အကုသိုလ်း အွဉ်ငါ
 တိက်၊တိက်၊မွေးတမ်း၊ ပွိုးအသ၊ကုသိုလ်း အွဉ်ငါတိက်၊တိက်၊ဒျားနှပ်၊
 သွ။

“ **လို၊ထာ၊သူးသေအောင်း** ” **ကရိ၊နှပ် -** ရေးရွယ်းဒျား
 “ထာ၊သူးသေ ထာ၊ဟောင်ဖွဲ၊အောင်း” နဲင်းနောင်၊ဒျား။

ထာ၊သူးသေ ထာ၊ဟောင်ဖွဲ၊အောင်းတင် မဉ်းကို၊ကွယ်း ဘုရာ၊
 တရာ၊ သံးဃား ရတနားသွံပါ၊နောင်၊ အကျို၊အီးလ၊နဲင်းမိုင်၊ စတင်
 နဲင်းနောင်၊ သေဒါး။

တိန်းသေဒါးတင် ယွမ်းအံးမွေး ရတနားသွံပါ၊ ပေါးယွမ်းအံး
 ရတနားသွံပါ၊တဲ့ ကုသိုလ်းနောင်၊ ထွာယို၊ အကုသိုလ်းနောင်၊ ယွမ်၊
 ထို၊စွဉ်းဒျား။

ဒါနံ သီးလ ဘားဝနာဒံယံ အကျောင်းအကျိုးအောင်းနိုင်း
မဲ့င်၊ မာဟာနိုင်းမဲ့င်၊ စတင်နိုင်းနောင်၊ သေဒါ၊ ကွပ်သေဒါတင်
သ၊ပါ၊ ပေါးသ၊ပါတဲ့ ချွမ်မာ၊ ကွပ်ချွမ်မာ၊ အဟောင်းဖဲ့တင် အဟောင်း
ဖဲ့၊ ကုသိုလ်းနောင်၊ ထွာလွဉ်အာ၊ အကုသိုလ်းနောင်၊ ယွမ်းဆွေ့ချာ
ထိုးစွဉ်းနောင်၊သွ။

ကွပ်နောင်မ၊ လို၊ထာ၊သူသေ အဟောင်းဖဲ့အာယိုတဲ့ ထွာဒျား
လို၊ “ကလျာဏ” လို၊မျတ် လို၊ဟောင်း၊ ပွိုးနောင်မ၊ ပေါးပေါင်း၊
ကျိုက်၊ လို၊ကလျာဏ၊ လို၊မျတ်နောင်၊ ကုသိုလ်းထွာအာ၊ အကုသိုလ်း
ယွမ်းချာထိုးစွဉ်းနောင်၊သွ။

ကွပ်ပွိုးထမဲ့င်နဲ့တင် ပေါးပေါင်းကျိုက်၊ လို၊ကလျာဏ လို၊
ဟောင်လို၊မျတ်နောင်၊ မာ၊ဒျားအဟောင်မျိုးတွေ့၊ ကုသိုလ်းထွာအာ၊
မာ၊တောင်း အကုသိုလ်းတင် အကုသိုလ်းယွမ်းချာထိုးနောင်၊သွ။

ပေါင်းလို၊မျတ်ခါ ကုသိုလ်းထွာ ကဗျာ

* လို၊ယုတ်ပါပ	- ကျိုက်၊လွပေါင်းမား
ကုသိုလ်းမစု	- အကုနောင်မာ၊
အကုသိုလ်းခါ	- ထွာအာလွဉ်ဟား
ကုသိုလ်းတား	- ယွမ်းချား ဆွေ့လိုချာ ။
* ကုသိုလ်းမစု	- အကုမာ၊မား
အကုနောင်ပိုး	- ကုသိုလ်း မဟာ၊
လို၊နိုင်းနောင်ခါ	- ပန်ငါယိုတား
အပါယံးခမ်း	- တယ်းသမ်း ဒုက္ခအာ ။

* * * * *

“ ရဟန်းသီးဖုံးဟွေး -

ထားမာ့ကဲ့င် ကာယဒုစရဲက် ၊

ထားဒေါ့ကဲ့င် ဝစီဒုစရဲက် ၊

ထားကျမ်းကဲ့င် မနောဒုစရဲက် ၊

အကျိုးနောင်၊ ဖေးနှောင်းဒျား တမည်လ၊တောင်းမျိုး၊ တနစ်
သက်တောင်းမျိုး၊ သ၊တရေးတောင်းမျိုး၊ ဖုံးနောင်လွှမ်းသွ။

ဒုစရဲက်အကျိုးနက်၊ ကမည်လ၊မျိုး၊ ကနစ်သက်မျိုး၊ သ၊ကရေး
မျိုး၊ အကျိုးစားနောင်၊ ဖေးနှောင်းတောင်း ” ဗွေစောင်းဘုရား၊ ဟော်၊
သေခါ၊ နှိုင်းနောင်သွ။

(အဋ္ဌနပါဠိ၊ ဒုတိယဝဂ် - ၂၈၄ ဗ၊ ၂၉၆)

သျှင်နယ်စင်းထင်း အဓိပ္ပါယ် -

“ထားမာ့ကဲ့င် - ကာယဒုစရဲက်” ကရီ၊နောင်၊ -

၁။ ပါဏာတိပါတ - မာ၊သီဝင်၊သက် ၊

၂။ အဒိန္နာဒါန - ထူးတခွန်၊ဝင်၊ထား ၊

၃။ ကာမေသု မိစ္ဆာစာရ - ပဲစ်မား ဝင်၊ပိုမာ ၊

ထားမာ၊ ယိုသွံမျိုးသွ။

“ပါဏာတိပါတ - မာ၊သီဝင်၊သက်” ကရီ၊နောင်၊ -

မာ၊သီပါ၊မဲ့င်၊သက်ခန်းတွဲတယောင်း ပါဏာတိပါတလွဉ်းလွဉ်း၊
မာ၊သီတိရစ္ဆာန်း အသက်နောင်၊ လိုယဖြာဖြာ၊ ကယူးနောင်၊ ထင်းဒျား
အရေးပေါးတန်တောင်း။

ဖေးကရွှေင်းအယား၊ ဖေးကဟားအဆွတ်၊ နောင်၊ ဥပမာ -
မာ၊ သီလို၊ တဖြာ၊ ပါ၊ ကမာ၊ သီသားနောင်၊ ထွာ “ပါဏာတိပါတ -
ကာယဒုစရဲက်”၊ ကမာ၊ သီနပ်၊ အကျောင်းတရာ၊ (အကုသိုလ်းကံး)။

မာ၊ သီထွူ အကျိုးတရာ၊ အီးမာ၊ လွဉ်ဖေး နှိုင်းမဲ့င်၊ -
ကောကသီဟားသား အမွိုးအပါ၊ အဖူးအဝေးဖုံးနောင်၊ လွဉ်
ထေ့ ကောမာ၊ သီသားထူးထွူတွေ့၊ လွဉ်မာ၊ သီဟောင်း၊ လွဉ်တွယ်
ဟောင်း၊ လွဉ်ဒိုးဟောင်း၊ လွဉ်စွယ်၊ တရာ၊ ဟောင်း၊ နေးတွမ်းဒေါသ
တင် ဖေးနှိုင်းနှိုင်း အဆာ၊ ဖြော်ချာနှိုင်းနှိုင်း အလျား။

မာ၊ သီချာ၊ တွယ်ချာ၊ ဒိုးချာ၊ စွယ်၊ တရာ၊ ချာ - စတင်အကျိုး
တရာ၊ ဖုံးယိုနောင်၊ ပါ၊ ကကောမာ၊ သီဝင်၊ သား မဉ်လ၊ နေဟောင်း၊
နစ်သက်နေဟောင်း၊ သ၊ ရေးနေဟောင်း၊ မဉ်လ၊ တောင်း၊ နစ်သက်
တောင်း၊ သ၊ ရေးတောင်း။

မာ၊ သီချာ၊ တွယ်ချာ၊ ဒိုးချာ၊ စွယ်၊ တရာ၊ ချာ - စတင်အကျိုး
တရာ၊ ဖုံးယိုနောင်၊ ပါ၊ ကကောမာ၊ သီဝင်၊ သား မဉ်လ၊ တောင်းတဲ့ လ၊
ဟားဟား၊ နစ်သက်တောင်းတဲ့ နေးဟားဟား၊ သ၊ ရေးတောင်းတဲ့ ထူးဟား
ဟား။

မာ၊ သီထွူဝင်၊ တင် ကကောမာ၊ သီသားနောင်၊ “ဝင်၊ မာ၊ သီချာ
မွှ်နှိုးသော့ခွေ” ဝွေ၊ ကနစ်သက်ဒါး အကျိုးတရာ၊ မျိုးနောင်၊ လ၊ နွောင်၊
နေဟောင်း၊ လ၊ နွောင်၊ တင်း၊ ပါဏာတိပါတ - ကာယဒုစရဲက်နောင်၊
ဖေးနွောင်၊ တောင်း အကျိုးအမျိုးနှိုင်းနောင်၊ နောင်။

ကကောမာ၊သီဝင်၊သားနောင်၊ “ဝင်၊တွယ်းချာမျှန်းသော့ခွေ၊
ဝင်၊ဒိုးချာမျှန်းသော့ခွေ” ဝွေ၊ကနစ်သက်ဒါး အကျိုးအမျိုးနပ်၊နပ်၊
လ၊နွောင်၊နေဟောင်း၊ လ၊နွောင်၊တောင်း၊ ပါဏာတိပါတ - ကာယ
ဒုစရဲက်နောင်၊ ဖေးနွောင်၊တောင်း အကျိုးအမျိုးနဲင်းနောင်၊။

ကကောမာ၊သီဝင်၊သားနောင်၊ “ဝင်၊စွယ်၊တရာ၊ချာမျှန်းသော့
ခွေ” ဝွေ၊ကနစ်သက်ဒါး အကျိုးအမျိုးနပ်၊နပ်၊ လ၊နွောင်၊နေဟောင်း၊
လ၊နွောင်၊တောင်း၊ ဘဝယိုခါ ပါဏာတိပါတ - ကာယ ဒုစရဲက်နောင်၊
ဖေးနွောင်၊တောင်း အကျိုးအမျိုးနဲင်းနပ်၊။ ဘဝငါသူ၊တဲ့ အီးဒုက္ခဟး
အာတန်နောင်၊သွ။

အဒိန္နာဒါန - ထူးတခွန်၊ဝင်၊ထာ၊၊ ဝင်၊ဗွေ၊တဖေးတောင်းတဲ့
ထူးနှိုင်းနေ၊၊ သိမ်၊နှိုင်းနေ၊၊ စွန်နေ၊ဝင်၊ထာ၊ဖုံးနောင်၊ ထွာ “အဒိန္နာ
ဒါန - ကာယဒုစရဲက်”လွဉ်းလွဉ်း။

တခွန်၊ထွူဝင်၊ထာ၊၊ ထူးသိမ်၊ထွူဝင်၊ထာ၊၊ စွန်ထွူဝင်၊ထာ၊
ကာယဒုစရဲက်ယိုတပါ၊ ကမာ၊အကုသိုလ်းကံးယို တမျိုးတဲ့ အကျိုးအီး
ဖေးလွဉ်နဲင်းမိုင်၊ -

ကောကတခွန်၊ဝင်၊ထာ၊၊ ကောကစွန်၊ဝင်၊သားနောင်၊ ဝင်၊
ဆွမ်၊၊ ဝင်၊အွဉ်းခံအချုပ်၊ ဝင်၊အွဉ်းခံထောင်း၊ ဝင်၊ကွီယော၊၊ အပဲစ်
မဉ်းတန်ငါးတဲ့ ဝင်၊မာ၊သီ စတဲင်နဲင်းနောင်၊မျိုး၊ ဒုစရဲက်အကျိုးနောင်၊
အီးခံးဟး။

ဝင်၊ဆွမ်၊၊ ဝင်၊အွဉ်းခံအချုပ်၊ ဝင်၊အွဉ်းခံထောင်း၊ ဝင်၊ကွီ
ယော၊၊ ဝင်၊မာ၊သီ - စတဲင်အမျိုးနပ်၊ဖုံးနပ်၊ ကတခွန်၊ဝင်၊ထာ၊၊
ကထူးသိမ်၊ဝင်၊ထာ၊၊ ကစွန်ဝင်၊သားဖုံးနပ်၊ မဉ်လ၊နေဟောင်း၊ နစ်
သက်နေဟောင်း၊၊ သ၊ရေ၊နေဟောင်း၊၊ မဉ်လ၊တမ်း၊ နစ်သက်တမ်း၊
သ၊ရေ၊တမ်း။

နောင်၊ဖုံးနောင်၊ ဝွေတမဉ်လ၊တောင်းတဲ့ လ၊ဟးဟး၊ ဝွေတနစ်သက်တမ်းတဲ့ နေးဟးဟး၊ ဝွေသ၊တရေ၊တမ်းတဲ့ ထူးဟးဟး၊ တခွန်၊ဝင်၊ထာ၊ သိမ်၊ထူးဝင်၊ထာ၊ စွန်ဝင်၊ထွူတင် “ဖေးနေးဝင်၊ ကဆွမ်း၊မွှန်း၊ ဖေးနေးဝင်၊ကအောင်းခံဟးမွှန်း အချုပ်၊ ဖေးနေးကအောင်းခံဟးမွှန်း ထောင်း၊ ဝင်၊ဖေးနေး ကမာ၊သီမွှန်းခွေ”စတင် ဝွေကမဉ်လ၊ဒါ၊ အကျိုးအမျိုးနောင်၊နောင်၊ လ၊နွောင်၊နေဟောင်း၊ လ၊နွောင်၊တမ်း၊ ကမဉ်လ၊မျိုး၊ ကနစ်သက်အမျိုး၊ သ၊ကရေ၊အမျိုး အကျိုး၊နဲ၊ဝင်၊နောင်၊နောင်၊ အဒိန္နာဒါန - ဒုစရဲက် ဖေးနွောင်၊တောင်း။

လို၊ကထူးတခွန်၊ဒါ၊ ဝင်၊တမြို့၊ လို၊ကသိမ်၊ထိုး၊ဒါ၊ ဝင်၊ဥစ္စာ၊ လို၊ကစွန်၊ဒါ၊ ဝင်၊ပစ္စေ၊နောင်၊ ခိုးလျားဟး၊ ဒုက္ခဟး ဘဝယိုလွှမ်း တကားတောင်း ဘဝငါသူ၊တဲ့ ခိုးလျားဟး၊ ဒုက္ခဟးနောင်၊သူ။

ပဲစ်မားဝင်၊ပိုဝင်၊မာ (ဝင်၊ပို ဝင်၊ဝါ၊)နောင်၊ ထွာ “ကာမေသု မစ္ဆာစာရ - ကာယဒုစရဲက်” လွဉ်းလွဉ်း။

ပဲစ်မားထွူ ဝင်၊ပိုဝင်၊မာ (ဝင်၊ပိုဝင်၊ဝါ၊) ကာမေသု မိစ္ဆာစာရ ကာယဒုစရဲက်ယိုတပါ၊ ကမာ၊အကုသိုလ်း ယိုတမျိုးတဲ့ အကျိုးအီးဖေး နဲ၊ဒီးမဲ့င်၊ -

လို၊ကပဲစ်မားဒါ၊ ဝင်၊ပိုဝင်၊မာ (ဝင်၊ပိုဝင်၊ဝါ၊) နောင်၊ ဝင်၊ရိုး “နာ၊နောင်၊ လို၊နဲ့၊ တိရစ္ဆာန်၊နဲ့၊ ထွီးနဲ့၊ ထော့၊နဲ့၊ ဖိုးနဲ့၊ ပနားနဲ့၊ နာ၊နောင်၊ လို၊မွေးတောင်း၊ တိရစ္ဆာန်၊တန်ချား၊ ထွီးတန်ချား၊ ထော့၊ တန်ချား၊ ဖိုးတန်ချား၊ ပနားတန်ချား” ဝင်၊ခွန်းဆာ၊ ဝင်၊ရိုးလျားနဲ၊ဒီး နောင်၊။

“ပါ၊နောင်၊နောင်၊ ပဲစ်မားဒါး ဝင်၊ပိုဝင်၊မာ (ဝင်၊ပိုဝင်၊ဝါ၊)၊ ပါ၊နောင်၊နောင်၊ လို၊ယုတ်တန်၊ လို၊မွိုက်တန်၊ လို၊ကျင်၊ဟွေးတန်၊ လို၊အကျင်၊ဟောင်တင်း” ငေါင်းကဲ့၊ရဲ့၊ ငွါသွဲ၊သွမ်၊နဲင်းနောင်၊တဲ့ ခံးဟး။

“ပါ၊နောင်၊နောင်၊ လို၊အကျင်၊ဟောင်တင်း၊ ပေါင်၊မျှန်းလဲင်း၊ ကွိုက်၊မျှန်းဟဲင်း၊ မဲ့၊သီမည်၊တကိုင်ပါကွေး၊ မဲ့၊သီမည်၊အွီးတောင်းကွေး” ပါ၊ထီးဖွီ ပါ၊ထင်းပေးနဲင်းနင်၊တင် သွေ့၊ခွဲတဲ့ ဆွေ့၊ခြော။

ပါ၊ကပဲစ်မားဒါး ဝင်၊ပိုဝင်၊မာ (ဝင်၊ပိုဝင်၊ဝါ၊)၊ ပါ၊ကမားဒါး “ကာမေသု မိစ္ဆာစာရ - ကာယဒုစရဲက်” နောင်၊ ဝင်၊ကခွန်းဆာ၊ ဝင်၊ကရိုးလျား၊ ဝင်၊ကကဲ့၊ရဲ့၊ ဝင်၊ကသွဲ၊သွမ်၊ ဝင်၊ကထီးဖွီ၊ ဝင်၊ ကထင်းပေး နဲင်းနင်၊နင်၊ ဝွေ့မည်လ၊နေဟောင်း၊ ဝွေ့နစ်သက်နေ ဟောင်း၊ ဝွေ့သ၊ရေ၊နေဟောင်း၊ မည်လ၊တောင်း၊ နစ်သက်တောင်း၊ သ၊ရေ၊တောင်း။

“ဝင်၊ကခွန်းဆာ၊ ဝင်၊ကရိုးလျား” နင်၊ ဝွေ့မည်လ၊တင်းတဲ့ လ၊ဟးဟး၊ “ဝင်၊ကကဲ့၊ရဲ့၊ ဝင်၊ကသွဲ၊သွမ်၊” နောင်၊ ဝွေ့တနစ်သက် တောင်းတဲ့ နေးဟးဟး၊ “ဝင်၊ကထီးဖွီ၊ ဝင်၊ကထင်းပေး” နောင်၊ ဝွေ့သ၊တရေ၊တောင်းတဲ့ ထူးဟးဟး။

ပါ၊ကပဲစ်မားဒါး ဝင်၊ပိုဝင်၊မာ (ဝင်၊ပိုဝင်၊ဝါ၊)နင်၊ “ဝင်၊ဖေးနေး ကခွန်းဆာမျှန်းခွေ၊ ဝင်၊ဖေးနေး ကရိုးလျားမျှန်းခွေ” ဝွေ့ကမည်လ၊ ဒါး အကျို၊အမျို၊နောင်၊နောင်၊ တလ၊နွောင်၊တောင်း။

“ဝင်၊ဖေးနေး ကကဲ့၊ရဲ့၊မျှန်းခွေ၊ ဝင်၊ဖေးနေး ကသွဲ၊သွမ်၊မျှန်း ခွေ” ဝွေ့ကနစ်သက်ဒါး အကျို၊အမျို၊နင်၊တဲ့ တထွာနွောင်၊တောင်း။

“ဝင်္ဂယေနော ဘဝင်းဗ္ဗိမ္မုနိန္ဒေ၊ ဝင်္ဂယေနော ကထိပေမ္မုနိန္ဒေ” ဂွေသကဓေဒါဒိ အကျိအမျိုးနောင်တဲ တထူးနောင်တောင်း။

ဝင်္ဂယေနော ကခွန်းဆာ၊ ရှိလျားမ္မုနိန္ဒေ၊ ဝင်္ဂယေနော ကကဲ့ရဲ့ သဲ့သွမ်းမ္မုနိန္ဒေ၊ ဝင်္ဂယေနော ဘဝင်းဗ္ဗိ ထိပေမ္မုနိန္ဒေ-ကရိုးဒါဒိ ကမဉ်း လမျိုး၊ ကနစ်သက်မျိုး၊ သကဓေဒါဒိ၊ အကျိစားယိုဖုံးနောင် ကာ မေသု မိစ္ဆာစာရ - ကာယဒုစရဲက် မာယေနောင်တောင်း။

မုသာဝါဒ - ဒေါလဲဉ်ထာ၊
 ပိသုဏဝါစာ - အံးစာဝင်မဉ်း၊
 ဖရုသဝါစာ - ခွန်းဒေါ၊ ငေါင်းကျမ်ထံ၊
 သမ္ပပ္ပလာပ - ဒေါငေါင်းခွဉ်းဆေ၊
 ကရိုးဒါဒိ ဝစီဒုစရဲက် လစ်ပါး။

အဘိဇ္ဈာ - မဉ်လဝင်တမြို့၊
 ဗျာပါဒ - ကျမ်းတကွင်ဝင်၊
 မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိ - ထာယူးမား၊
 ကရိုးဒါဒိ မနော်ဒုစရဲက်သွံပါး။

ဝစီဒုစရဲက်၊ မနော်ဒုစရဲက်ဖုံးယိုတဲ အကျိယေနောင်ချား တမဉ်လတောင်းမျိုး၊ တနစ်သက်တောင်းမျိုး၊ သတဓေဒါဒိတောင်းမျိုး ဖုံးနောင်လွမ်၊ ကမဉ်လ အကျိမျိုး၊ ကနစ်သက်အကျိမျိုး၊ သကဓေဒါဒိ အကျိမျိုးဖုံးနောင် ယေနောင်တောင်း။

ဒုစရဲက်ကျို၊ အကဲ့င်မျို၊ ကဗျာ

- * မဉ်လ၊တဝ်းပက် - နှစ်သက်မလိုး
သ၊ရေ၊မမွေး - ယိုဟွေး သွံမျို၊
ဒုစရဲက်မျို၊ - အကျို၊ဖျင်၊သိုး
ဖေးတံးဒါး - ချမ်၊သား လဲဉ်းညာ၊ထို၊ ။
- * မဉ်လ၊ဟွန်ရက် - နှစ်သက်ကလိုး
သ၊ရေ၊ဟင်မွေး - ယိုဟွေး သွံမျို၊
ဒုစရဲက်မျို၊ - အကျို၊မာ၊ပိုး
ဖေးနွောင်၊တဝ်း - ဗွေးစောင်း ဘုရားရို၊ ။

* * * * *

“ ရဟန်းသီးဖုံးပွေး - ထာမာဟောဝံ ကာယသုစရဲက်၊
ထာဒေါဟောဝံ ဝစီသုစရဲက်၊ ထာကျမ်းဟောဝံ မနောသုစရဲက်
အကျိုးနောင်၊ ဖေးနွောင်ချား ကမဉ်လမျိုး၊ ကနစ်သက်မျိုး၊ သ၊
ကရေမျိုးဖုံးနောင်လွှမ်းသွ။

(သုစရဲက်အကျိုးနောင်၊ တမဉ်လတောင်းမျိုး၊ တနစ်သက်
တောင်းမျိုး၊ သ၊တရေတောင်းမျိုး အကျိုးစားနောင်၊ ဖေးနွောင်၊
တောင်း)။

(အဋ္ဌာနပါဠိ၊ တတိယဝဂ် - ၂၈၇ ဗ၊ ၂၈၉)

သျှင်နယ်စင်းထင်း အဓိပ္ပါယ် -

“ထာမာကုင် - ကာယသုစရဲက်” အမျိုးနောင်-

၁။ ပါဏာတိပါတာ ဝေရမဏီ -

မာသီတောင်းဝင်သက် ၊

၂။ အဒိန္နာဒါနာ ဝေရမဏီ -

ထူးတခွန်တောင်းဝင်ထား ၊

၃။ ကာမေသု မိစ္ဆာစာရာ ဝေရမဏီ -

ပဲစ်မားတောင်း ဝင်ပိုမာ ၊

ထာမာ ယိုသွံမျိုးသွ။

ပါတဖြာတဲ့နောင်၊ တိရစ္ဆာန်တဗားတဲ့နောင်၊ မဉ်မဉ်မာသီ
တဲ့လ၊ ကွဲးတွေ့၊ မာသီတောင်း၊ သျှောင်းထိုးချား။

တမာသီတောင်း၊ ကသျှောင်းထိုးနောင်၊ ထွာ “ပါဏာတိပါ
တာ ဝေရမဏီ - ကာယသုစရဲက်”။

မာ၊သီတောင်းနောင်၊ အကျော်တရာ၊ (ကုသိုလ်ကံ)၊ မာ၊
သီတောင်းထွူ အကျိုးတရာ၊ အီးမာ၊ဖေးလွဉ်နဲင်းမိုင်၊ -

ကာကသီထွာတောင်းသား အမ္ဘိုးအဖါ၊ အဖူးအဝေးဖိုးနောင်၊
လွဉ်ထွေ တမာ၊သီတောင်းသားထျှေတွော့၊ လွဉ်မာ၊သီတောင်း၊ လွဉ်
တွယ်တောင်း၊ လွဉ်ဒီးတောင်း၊ လွဉ်စွယ်တရာတောင်း၊ နေးတွမ်
မေတ္တာတင် ဖေးချာနဲင်းဒျာ အရောင်း၊ ယောင်းချာနဲင်းဒျာ အခွ၊။

မာ၊သီချာတောင်း၊ တွယ်ချာတောင်း၊ ဒီးချာတောင်း၊ စွယ်၊
တရာချာတောင်း စတင်အကျိုးတရာ၊ဖိုးနောင်၊ ပါ၊တမာ၊သီတောင်း
ဝင်သား မဉ်လ၊နေဟောင်း၊ နမ်သက်နေဟောင်း၊ သ၊ရေ၊နေဟောင်း၊
မဉ်လ၊၊ နမ်သက်၊ သ၊ရေ၊။

ကမဉ်လ၊အတွိုင်၊၊ ကနမ်သက်အတွိုင်၊၊ သ၊ကရေ၊အတွိုင်၊
လ၊ဗား။

ပါ၊တမာ၊သီဒါးတောင်းဝင်နောင်၊ “မဲ့ဝင်၊မာ၊သီခွေ” ဝွေတ
မဉ်လ၊တောင်း အကျိုးအမျိုးနောင်နောင်၊ လ၊ခွေင်၊နေဟောင်း၊
လ၊ခွေင်၊တောင်း၊ ပါဏာတိပါတာ ဝေရမဏီ - ကာယသုစရဲက်
နောင်၊ ဖေးခွေင်၊တောင်း အကျိုးအမျိုးနဲင်းနောင်၊။

ပါ၊တမာ၊သီဒါးတောင်းဝင်နောင်၊ “မဲ့ဝင်၊တွယ်ခွေ၊ မဲ့ဝင်၊
ဒီးခွေ” ဝွေတနမ်သက်တောင်း အကျိုးအမျိုးနောင်နောင်၊ လ၊ခွေင်၊
နေဟောင်း၊ လ၊ခွေင်၊တောင်း၊ ပါဏာတိပါတာ ဝေရမဏီ - ကာယ
သုစရဲက်နောင်၊ ဖေးခွေင်၊တောင်း အကျိုးအမျိုးနဲင်းနောင်၊။

တမာ၊သီတောင်းဝင်၊သက်နောင်၊ “မဲ့ဝင်၊စွယ်၊တရ၊ခွေ”
 ဝွေ၊သ၊တရေ၊တောင်း အကျိုးအမျိုးနောင်၊နောင်၊ လ၊နွောင်၊နေ
 ဟောင်း၊ လ၊နွောင်၊တောင်း၊ ဘဝယိုခါ ပါဏာတိပါတာ ဝေရမဏီ-
 ကာယသုစရဲက်နောင်၊ ဖေးနွောင်၊တောင်း အကျိုးအမျိုးနဲင်းနောင်၊၊
 ဘဝငါသူ၊တဲ့ အီးသုခချမ်းသာ၊ အာတန်နောင်၊သွ။

အဒိန္နာဒါနာ ဝေရမဏီ - ထူးတခွန်၊တောင်းဝင်၊ထား၊ ပေါး
 ဝင်၊ဗွေ၊တဖေးတောင်းနောင်၊ ထူးနှိုင်းနေးတောင်း၊ သိမ်၊နှိုင်းနေးတောင်း၊
 စွန်နေးတောင်း ဝင်၊ထား၊ဖုံးနောင်၊ ထွာ “အဒိန္နာဒါနာ ဝေရမဏီ -
 ကာယသုစရဲက်” လွဉ်းလွဉ်း၊ တခွန်၊တောင်းဝင်၊ထား၊ ထူးသိမ်၊တောင်းဝင်၊
 ထား၊ စွန်တောင်းဝင်၊ အဒိန္နာဒါနာ ဝေရမဏီ - ကာယသုစရဲက် ယိုတပါ၊
 ကမာ၊ကုသိုလ်းကံ၊ယိုတမျိုးတဲ့ အကျိုးအီးဖေးလွဉ်နဲင်းမဲ့င်၊ -

တခွန်၊တောင်းဝင်၊ထား၊ စွန်တောင်းဝင်၊ထား၊သားနပ်၊ ဝင်၊
 ဆွမ်း၊ ဝင်၊အွဉ်းခံချုပ်၊ ဝင်၊အွဉ်းခံထောင်း၊ ဝင်၊ကွီယော၊ ဝင်၊မာ၊သီ
 စတင်နောင်၊မျိုး ဒုစရဲက်အကျိုးနပ်၊ ခံးဟးတင်း။

တခံးဟးတောင်း ဒုစရဲက်အကျိုးနဲင်းနောင်၊နောင်၊ ပါ၊ကတခွန်၊
 တောင်းဝင်၊ထား၊ ပါ၊တစွန်တောင်းဝင်၊သားနောင်၊ နစ်သက်နေ
 ဟောင်း၊ သ၊ရေ၊နေဟောင်း၊ နစ်သက်၊ သ၊ရေ။

တခွန်၊တောင်းဝင်၊ထား၊ ထူးသိမ်၊တောင်းဝင်၊ထား၊ စွန်တောင်း
 ဝင်၊တင် “မဲ့ဝင်၊ဆွမ်း၊ခွေ၊ မဲ့၊ခွေအောင်းခံအချုပ်၊ မဲ့၊ခွေအောင်းခံ
 ထောင်း၊ မဲ့ဝင်၊မာ၊သီခွေ” စတင် ဝွေ၊တမည်လ၊တင်း အကျိုးအမျိုး
 နပ်၊နပ်၊ လ၊နွောင်၊နေဟောင်း၊ လ၊နွောင်၊တောင်း။

(ငမ်းခရားနဲ့ငါးနောင်၊ လိုနောဟောင်း၊ လိုတောင်း)၊ အဒိန္နာ ဒါနာ ဝေရမဏီ - ကာယသုစရက်နောင်၊ ဖေးနောင်တောင်း တမဲဉ် လတောင်းမျိုး၊ တနစ်သက်တောင်းမျိုး၊ သတရေတောင်းမျိုး အကျိုး နဲ့ငါးနောင်။

လိုတထူးတခွန်ဒါးတင်း ဝင်တခြို့၊ လိုတသိမ်ထိုးဒါးတင်း ဝင်ဥစ္စာ၊ လိုတစွန်ဒါးတောင်း ဝင်ပစ္စေ၊နောင်၊ ခိုးလျားဟးတောင်း၊ ဒုက္ခဟးတောင်း၊ ဘဝယိုလွှမ်းတကားတောင်း ဘဝငါသူတဲ့ ခိုးလျား ဟးတောင်း၊ ဒုက္ခဟးတောင်းနောင်သွ။

ပဲစ်မားတောင်းဝင်ပိုဝင်မာ (ဝင်ပိုဝင်ဝါ) ကာမေသုမိစ္ဆာစာရာ ဝေရမဏီ - ကာယသုစရက်ယိုတပါ၊ ကမာ၊ကုသိုလ်းကံ၊ ယိုတမျိုးတဲ့ အကျိုးအီးဖေးနဲ့ငါးမိုင် - လိုတပဲစ်မားဒါးတောင်း ဝင်ပိုဝင်မာ (ဝင်ပိုဝင်ဝါ)နောင်၊ ဝင်ရိုးတောင်း “နာနောင်၊ လိုနဲ့၊ တိရစ္ဆာန်နဲ့၊ ထွီးနဲ့၊ ထော့နဲ့၊ ဖိုးနဲ့၊ ပနားနဲ့၊ နာနောင်၊ လိုမွေးတောင်း၊ ဖိုး တန်ဒျား၊ ပနားတန်ဒျား” ဝင်ခွန်းဆာတောင်း၊ ဝင်ရိုးလျားတောင်းနဲ့ငါး နောင်။

“ပါနပ်၊ ပဲစ်မားဒါး ဝင်ပိုဝင်မာ (ဝင်ပိုဝင်ဝါ)၊ ပါနောင်၊ နောင်၊ လိုယုတ်တန်၊ လိုမြိုက်တန်၊ လိုအကျင်ဟွေးတန်၊ လိုအ ကျင်တဟောင်တောင်း” ငေါင်းကဲ့ရဲ့၊ ငွါသဲ့သွမ်းနဲ့ငါးနောင်တဲ့ တခံး ဟးတောင်း။

ပါနောင်နောင်၊ ပဲစ်မားဒါးတောင်း ဝင်ပိုဝင်မာ (ဝင်ပိုဝင် ဝါ) ပါနောင်နောင်၊ လိုယုတ်တန်၊ လိုဟောင်တန်၊ လိုအကျင်၊ ကြောင်းတန်၊ လိုအကျင်ဟောင်တန်” ဝင်အုပ်ခံးဟး၊ ဝင်အံးဖြား

ဒျားခဲ့င်းနောင်၊။

“ပါ၊နောင်၊နောင်၊ လို၊အကျင်းဟောင်တောင်း၊ ပေါင်းမျှန်းလှိုင်း၊ ကျိုက်၊မျှန်းဟိုင်း၊ မဲ့၊သီမည်၊တကိုင်ပါကွေး၊ မဲ့၊သီမည်၊အိုးတောင်းကွေး” ပါ၊ထီးဖွဲ့တောင်း၊ ပါ၊ထင်းပေးတောင်းခဲ့င်းနောင်၊တင် သွ၊ခွတဲ့ လှိုင်းအာဒျား၊ ပါ၊တပဲစ်မားတောင်း ဝင်၊ပိုဝင်၊မာ (ဝင်၊ပိုဝင်၊ဝါ၊)၊ ပါ၊ကသျှောင်းဒါး “ကာမေသု မိစ္ဆာစာရာ ကာယဒုစရဲက်” နောင်၊ ဝင်၊တခွန်းဆာတင်း၊ ဝင်၊တရိုးလျားတောင်း၊ ဝင်၊တကဲ့၊ရဲ့၊တောင်း၊ ဝင်၊တသဲ့၊သွမ်၊တင်း၊ ဝင်၊တထင်းဖွဲ့တင်း၊ ဝင်၊တထင်းပေးတောင်း ခဲ့င်းနောင်၊နောင်၊ ဝွေ၊နစ်သက်နေဟောင်း၊ သ၊ရေ၊နေဟောင်း၊ နစ်သက်ဒျား၊ သ၊ရေ၊ငါး။

ပဲစ်မားဒါးတောင်း ဝင်၊ပိုဝင်၊မာ (ဝင်၊ပိုဝင်၊ဝါ၊)နောင်၊ “မဲ့၊ဝင်၊ခွန်းဆာခွေ၊ မဲ့၊ဝင်၊ရိုးလျားခွေ” ဝွေ၊တမည်လ၊တောင်း (ဝွေ၊ကအောင်းငမ်းဒါး) အကျို၊ကိုင်အမျိုးနောင်၊နောင်၊ တလ၊နွှောင်၊တောင်း။

“မဲ့၊ဝင်၊ကဲ့၊ရဲ့၊ခွေ၊ မဲ့၊ဝင်၊သဲ့၊သွမ်၊ခွေ” ဝွေ၊တနစ်သက်တောင်း အကျို၊ကိုင်အမျိုးနောင်၊တဲ့ တထွာနွှောင်၊တောင်း၊ “မဲ့၊ဝင်၊ထင်းဖွဲ့ခွေ၊ မဲ့၊ဝင်၊ထီးပေးခွေ” ဝွေ၊သ၊တရေ၊တောင်း အကျို၊ကိုင်အမျိုးနောင်၊တဲ့ နန်းဒီခရားလို၊တောင်း။

“ဝင်၊ခွန်းဆာ၊ ဝင်၊ရိုးလျား၊ ဝင်၊ကဲ့၊ရဲ့၊ ဝင်၊သဲ့၊သွမ်၊ ဝင်၊ထင်းဖွဲ့၊ ဝင်၊ထီးပေး” ကရိုးဒါး တမည်လ၊တင်းမျိုး၊ တနစ်သက်တောင်း မျိုး၊ သ၊တရေ၊တောင်းမျိုးစားယိုဖုံးနောင်၊ “ကာမေသု မိစ္ဆာစာရာ ဝေရမဏီ - ကာယသုစရဲက် မာ၊ဖေးနွှောင်၊တောင်း။

မုသာဝါဒါ ဝေရမဏီ - ဒေါ့လဲဉ်တောင်းထား၊
 ပိသုဏဝါစာ ဝေရမဏီ - အံ့စာတောင်းဝင်၊မဉ်၊
 ဖရုသဝါစာ ဝေရမဏီ - ခွန်းဒေါ့တင်း ငေါင်းကျမ်၊ထံ၊
 သမ္ပပ္ပလာပဝါစာ ဝေရမဏီ - ဒေါ့တင်းငေါင်းခွဉ်းဆွေ၊
 ကရိုးဒါး ဝစီသုစရဲက် လစ်၊ပါ။

အနဘိဇ္ဈာ - မဉ်လ၊တောင်းဝင်၊တမြို့၊
 အဗျာပါဒ - ကျမ်းတကွဲင်တောင်းဝင်၊
 သမ္ဘာဒိဋ္ဌိ - ထာ၊ယူးမဲဉ်း
 ကရိုးဒါး မနော်၊သုစရဲက်သွံပါ။

ဝစီသုစရဲက်၊ မနော်၊သုစရဲက်ဖုံးယိုတဲ့ အကျိုးဖေးနှောင်၊ချား
 ကမဉ်လ၊မျိုး၊ ကနစ်သက်မျိုး၊ သ၊ကရေ၊မျိုးဖုံးနှောင်၊လွှမ်း။
 တမဉ်လ၊တောင်းအကျိုးမျိုး၊ တနစ်သက်တင်းအကျိုးမျိုး၊ သ၊
 တရေ၊တောင်း အကျိုးမျိုးဖုံးနှောင်၊ ဖေးနှောင်၊တောင်း။

သုစရဲက်ကျိုး အဟောင်းမျိုး ကဗျာ

- * မဉ်လ၊ဟွန်ရက် - နစ်သက်ကလိုး
 သ၊ရေ၊ဟပ်မွေး - ယိုဟွေး သွံမျိုး
 သုစရဲက်မျိုး - အကျိုး မာ၊ပိုး
 ဖေးနှောင်၊ချား - ဆရာ၊ ဘုရားရိုး ။
- * မဉ်လ၊တင်းပက် - နစ်သက်မလိုး
 သ၊ရေ၊မမွေး - ယိုဟွေး သွံမျိုး
 သုစရဲက်ရိုး - အကျိုးဖျင်၊သိုး

ဖေးနွောင်တင်း - ဗွေစောင်း ဘုရားရိုး

* * * * *

“ ရဟန်းသီးဖုံးဟွေး -

လိုကမာ၊ ထာမာ၊ကိုင် ကာယဒုစရဲက်

လိုကဒေါ၊ ထာဒေါ၊ကိုင် ဝစီဒုစရဲက်

လိုကကျမ်း၊ ထာကျမ်းကိုင် မနောဒုစရဲက်နောင်၊ ခန္ဓာ
ကိုင်လီ အမည်းသီသူ၊ ကွပ်ပွိုးထာမာ၊ကိုင် ကာယဒုစရဲက်၊ ကွပ်ပွိုး
ထာဒေါ၊ကိုင် ဝစီဒုစရဲက်၊ ကွပ်ပွိုးထာကျမ်းကိုင် မနောဒုစရဲက်တင်
တတို့ထင်းနွောင်တောင်း လူအခမ်း။

ကွပ်မာ၊ထာမာ၊ကိုင် ကာယဒုစရဲက်တွေ့၊

ကွပ်ဒေါ၊ထာဒေါ၊ကိုင် ဝစီဒုစရဲက်တွေ့၊

ကွပ်ကျမ်းထာကျမ်းကိုင် မနောဒုစရဲက်တွေ့၊ ငါးရဲင်ခမ်းတဲး
လင်ထွဲနွောင်ဒုး” ဆရာဗွေဘုရား ဟော်ဖေးခါးနဲင်းနောင်၊သျှ။

(အဋ္ဌနပါဠိ၊ တတိယဝဂ် - ၂၉၀ ဗ၊ ၂၉၁)

သျှင်နယ်စင်းထင်း အဓိပ္ပါယ် -

ဥပမာ - ပါတဖြာနောင်၊ မာသီလို၊ အံလဲဉ်ဝင်၊ ကျမ်း
တကိုင်ပါတင် ဝင်၊စွယ်တရာ၊ ဝင်၊စံ၊ ဝင်၊မည်းဖေး အပဲစီသူနဝ်-
ကွပ်ပွိုးမာသီလို၊ ကွပ်ပွိုးအံလဲဉ်ဝင်၊ ကွပ်ပွိုးကျမ်းတကိုင်
ပါတင် ငွေတတို့ထင်းနွောင်တောင်း ဟော်လောင်းကီ။

ကွပ်မာသီလိုတွေ့၊ ကွပ်အံလဲဉ်ဝင်တွေ့၊ ကွပ်ကျမ်းတကိုင်
ပါတွေ့၊ ထောင်းကိုသူတဲးတဲး တွိုးလွေသော့ဟး။

ဥပမာနဲ့နင်းနောင်နေနေ -

လိုကမာ၊ ထာမာ၊ကိုင် ကာယဒုစရဲက်
လိုကဒေါ၊ ထာဒေါ၊ကိုင် ဝစီဒုစရဲက်
လိုကကျမ်း၊ ထာကျမ်းကိုင် မနောဒုစရဲက်နောင်၊ ခန္ဓာကိုင်လီ

အမဉ်းသီသူ၊ -

ကွပ်ပွိုးထာမာ၊ကိုင် ကာယဒုစရဲက် ၊
ကွပ်ပွိုး ထာဒေါ၊ကိုင် ဝစီဒုစရဲက် ၊
ကွပ်ပွိုးထာကျမ်းကိုင် မနောဒုစရဲက်တိုင် တတို့ထင်းနောင်၊
တောင်း လူအခမ်း။

ကွပ်မာ၊ထာမာ၊ကိုင် ကာယဒုစရဲက်တွေ့၊
ကွပ်ဒေါ၊ထာဒေါ၊ကိုင် ဝစီဒုစရဲက်တွေ့၊
ကွပ်ကျမ်းထာကျမ်းကိုင် မနောဒုစရဲက်တွေ့၊ ငါးရဲင်၊ခမ်းတဲး

တဲ့ လင်၊ထဲနောင်၊ချာနောင်၊သွ။

ဒုစရဲက်ကျို၊ အကိုင်မျို၊ ကဗျာ

* ဟပ်တင်းဝွေမာ၊ - ဒေါ၊ထာ၊လွဉ်မာ၊
ထာကျမ်းမစွို၊ - တရွို၊ကွင်ညာ၊
ပါ၊နောင်၊မဉ်းသီ - ခမ်းကီ လူတား
တို့၊နောင်၊တင်း - ဗွေးစောင်း ဟော်၊သေ၊ခါ၊ ။

* ဟပ်တင်းဝွေမာ၊ - ဒေါ၊ထာ၊လွဉ်မာ၊
ထာကျမ်းမစွို၊ - တရွို၊ကွင်ညာ၊
ဝွေသက်လို့ဝိုင်၊ - ငါးရဲင်၊အတား
တို့၊လွေ၊ဗား - ဟော်၊ချာ၊ ဗွေးဘုရား ။

* * * * *

“ ရဟန်းသီးဖုံးဟွေး -

လိုကမာ၊ ထာမာဟောဝ် ကာယသုစရဲက်

လိုကဒေါ၊ ထာဒေါဟောဝ် ဝစီသုစရဲက်

လိုကကျမ်း၊ ထာကျမ်းဟဝ် မနောဒုစရဲက်နောဝ်၊ ခန္ဓာ

ကုင်လီ အမဉ်းသီသူ၊ -

ကွပ်ပွိုးထာမာဟောဝ် ကာယသုစရဲက်တင်

ကွပ်ပွိုးထာဒေါဟောဝ် ဝစီသုစရဲက်တင်

ကွပ်ပွိုးထာကျမ်းဟောဝ် မနောသုစရဲက်တင် တွိုးထင်းဟး

ဒျား လူအခမ်း။

ကွပ်မာထာမာဟောဝ် ကာယသုစရဲက်တွေ့၊

ကွပ်ဒေါထာဒေါဟောဝ် ဝစီသုစရဲက်တွေ့၊

ကွပ်ကျမ်းထာကျမ်းဟောဝ် မနောသုစရဲက်တွေ့၊ ငါးရဲင်ခမ်း
နဝ်၊ လင်ထုံနွောင်တောင်း” ပွေးစင်းဘုရာ၊ ဟော်ဖေးခါနဲနဝ်သွ။

(အဋ္ဌနပါဠိ၊ တတိယဝဂ် - ၂၉၃ ဗ၊ ၂၉၅)

သျှင်နယ်စင်းထင်း အဓိပ္ပါယ် -

ဥပမာ - ပါတဖြာနောဝ်၊

မာသီတောင်းလို၊ အံးလဲဉ်တောင်းဝင်၊ ကျမ်းတကုင်တောင်းပါ။

ကွပ်ပွိုးမာသီတောင်းလို၊ ကွပ်ပွိုးအံးလဲဉ်တောင်းဝင်၊ ကွပ်ပွိုး
ကျမ်းတကုင်တောင်းပါတင် တွိုးထင်းနွောင်ဒျားဟော်ကီ။

ကွပ်ပွိုးမာ၊သီတောင်းလို၊တွေ့၊ ကွပ်ပွိုးအံးလဲဉ်တောင်းဝင်၊
တွေ့၊ ကွပ်ပွိုးကျမ်းတကိုင်တောင်းပါ၊တွေ့၊ ထောင်းကိုသူ၊တဲးတဲ့
တွိုးလွေ၊သော့၊နောင်၊တောင်း။

ဥပမာ၊နဲင်းနောင်၊နေနေ -
လို၊ကမာ၊ ထာ၊မာ၊ဟောင် ကာယသုစရဲက်
လို၊ကဒေါ၊ ထာ၊ဒေါ၊ဟောင် ဝစီသုစရဲက်
လို၊ကကျမ်း၊ ထာ၊ကျမ်း၊ဟောင် မနောသုစရဲက်နောင်၊ ခန္ဓာ၊ကိုင်
လီ အမဉ်းသီသူ၊ -
ကွပ်ပွိုး ထာ၊မာ၊ဟောင် ကာယသုစရဲက်တင်
ကွပ်ပွိုး ထာ၊ဒေါ၊ဟောင် ဝစီသုစရဲက်တင်
ကွပ်ပွိုး ထာ၊ကျမ်း၊ဟောင် မနောသုစရဲက်တင် တွိုးထင်းဟး
ဒျာ၊ လူ၊အခမ်း။
ကွပ်မာ၊ထာ၊မာ၊ဟောင် ကာယသုစရဲက်တွေ့၊
ကွပ်ဒေါ၊ထာ၊ဒေါ၊ဟောင် ဝစီသုစရဲက်တွေ့၊
ကွပ်ကျမ်း၊ထာ၊ကျမ်း၊ဟောင် မနောသုစရဲက် ငါးရဲင်၊ခမ်းနပ်၊
လင်၊ထဲနောင်၊တောင်းနောင်၊သွ။

သုစရဲက်သားသီ တို့ထင်းကီ ကဗျာ

- * ဟင်မွေးမွေးမာ၊ - မဲဉ်းရာ၊ ရှိချာ၊
 ထာ၊ကျမ်းဟင်စွဲ၊ - တရွဲ၊ကင်ညာ၊
 ပါ၊နပ်၊မဉ်းသီ - ခမ်းကီ လူတား၊
 တို့၊နွောင်၊ငါး - ဟော်၊ချာ၊ ပွေးဘုရာ၊ ။
- * ဟင်မွေးမွေးမာ၊ - မဲဉ်းရာ၊ ရှိချာ၊
 ထာ၊ကျမ်းဟင်စွဲ၊ - တရွဲ၊ကင်ညာ၊
 ဝှေ့သက်လို့ဝှေ့၊ - ငါးရဲင်၊ အတား၊
 တို့၊နွောင်၊တင်း - ပွေးစင်း ဟော်၊သေ၊ခါ၊ ။

* * * * *

“ ရဟန်းသီးဖုံးဟွေး - ထာ၊ယူ၊မား မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိ ကအောင်းဒါး
 ပါ၊နောင်၊ -

အထာ၊မာ၊ ကာယကံးတွဲနောင်၊
 အထာ၊ဒေါ၊ ဝစီးကံးတွဲနောင်၊
 အထာ၊ကျမ်း မနော်၊ကံးတွဲနောင်၊
 အစေးတနားတွဲနောင်၊
 အထာ၊ဆု၊တောင်၊တွဲနောင်၊
 အသ၊အွဉ်း ရေးမိုးချက်တွဲနောင်၊
 အထာ၊စီးရင်းတွဲနောင်၊

ခွင်းကားတင် ယိုဖုံးနောင်၊ ထွာအီချာ၊ ထာ၊တမဉ်လှတောင်း
 ဖုံး၊ ထွာအီချာ၊ ထာ၊တနပ်သက်တောင်းဖုံး၊ ထွာအီချာ၊ ထာ၊တသ၊ရေး

တောင်းဖုံး၊ ထွာအီဒျား ထာယဝ်ဒုက္ခဖုံးနောင်သွ။

ကထွာဟးနဲင်းနောင်နောင်၊ ကွပ်ပွိုးထမဲ့နဲတင် -

“ရဟန်းသီးဖုံးဟွေး - ထာယူမား မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိနောင်၊ ကွပ်ပွိုး
ယုတ်ညးငါးနောင်မ၊ ထွာဟးနဲင်းနောင်သွ။

ရဟန်းသီးဖုံးဟွေး - ဥပမား ဟံးစောင်းစောင်းကိုနောင်၊ ဆို့၊
သော့တမားရူ၊ တမားရူနင်၊ ဟံးဩဇာတဲ့ ထူးစုတ်ဒျား၊ ထီဩဇာ
တဲ့ ထူးစုတ်ဒျား၊ ဟံးဩဇာ၊ ထီဩဇာ ကားကအဝ်းဖုံးနောင်၊ ထွာ
အီဒျား ထာခါး၊ ထွာအီဒျား ထာတန္တီးတင်းနောင်သွ။

ကထွာဟးနဲင်းနောင်နောင်၊ ကွပ်ပွိုးထမဲ့နဲတင် -

ရဟန်းသီးဖုံးဟွေး - အန္တိတမားရူနောင်၊ ကွပ်ပွိုးအခါးမျိုးနောင်မ၊
ထွာဟးနဲင်းနောင်သွ။”

(ဧကမ္မေပါဠိ ၊ ဒုတိယဝဂ် - ၃၀၆)

သျှင်နယ်စင်းထင်း အဓိပ္ပါယ် -

ဆို့တမား တမားမွူး ဖေးကဒေါ့နောင်၊ ဟံးဩဇာ၊ ထီဩဇာ
ထောက်ပမ်းမာထွာဖေး၊ တမားမွူး ဒေါ့လွဉ်၊ အဝ်းအမွူး ထွာအပင်၊
အောင်းအပင် ထွာအလာ၊ တမားအရသားနောင်၊ ထွာဒျားအခါး၊
ထွာအန္တီးမွေးတောင်း။

ဟံးဩဇာ ကထောက်ပမ်းတဲ့ ထွာအီဒျားအခါး၊ ထီဩဇာ
ကမာထွာတဲ့ ထွာအီဒျား အန္တီးမွေးတောင်း။

ပွိုးထမဲ့နဲ မထွာတိုးနဲင်းနောင် - အိဉ်းအဓိကအထူး (မူလ
ဗိဇ္ဇ) တမားဒြိုသူနောင်၊ ကွပ်ပွိုးအခါးမျိုးနောင်မ၊ ခါးဟး၊ ထွာတင်း
အန္တီး။

ကွပ်အရေးတန် အထူးထူးသူ၊ ခါးထွူဒုားနပ်မ၊ ဟံးသြဇာ
တဲ့ လောင်းလွဉ်းဟးအခါး၊ မာ၊ထွအီအခါး၊ ထီသြဇာတဲ့ လောင်းလွဉ်း
ဟးအနွိုးတောင်း၊ မာ၊ထွအီဟး အနွိုးတောင်း။

အကျောင်းတရာ၊ အထူးထူးအနွီနောင်၊ ကွပ်ထွအခါးမျိုး
တင် အကျိုးတရာ၊ အရသာတဲ့ ခါးဟး၊ နွိုးတောင်းနောင်၊သွ။

ဥပမားခွိုင်းအီ အဗွန်ပီနောင်၊နေနေ ထာ၊ယူးမားမိစ္ဆာဒိဋ္ဌိ
ကအောင်းဒါးပါးနောင်၊ အထာ၊မာ၊ အထာ၊ဒေါ၊ အထာ၊ကျမ်း၊
အစေးတနား၊ အထာ၊ဆုတောင်၊ အသ၊အွဉ်း၊ အထာ၊စီးရင်း ခွင်း
ကားတင် ယိုဖုံးနောင်၊ ထွအီဒုား ထာ၊တမဉ်လ၊တောင်းမျိုးဖုံး၊ ထွ
အီဒုား ထာ၊တနစ်သက်တောင်းမျိုးဖုံး၊ ထွအီဒုား ထာ၊တသ၊ရေး
တောင်းမျိုးဖုံး၊ ထွအီဒုား ထာ၊အကျိုးတအံဉ်ထောင်းမျိုးဖုံး၊ ထွအီဒုား
ထာ၊ယပ်၊ ထာ၊ဒုက္ခမျိုးနောင်၊သွ။

ကထွဟးနဲင်းနောင်၊နပ်၊ ပွိုးထမဲ့နဲတင် -

ကွပ်ထာ၊ယူးမား မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိနောင်၊ ယုတ်ညမ်းတင်၊ ကွပ်ထာ၊
ယူးမားတင် အထာ၊မာ၊တဲ့ မား၊ အထာ၊ဒေါ၊တဲ့ မား၊ အထာ၊ကျမ်းတဲ့
မား၊ အစေးတနားတဲ့ မား၊ အထာ၊ဆုတောင်၊တဲ့ မား၊ အအွဉ်းသ၊
အထာ၊ရေးမိုးချက်တဲ့မား၊ အထာ၊စီးရင်းတဲ့မားလို့။

ကွပ်ပွိုးကထွအထူးအထောင်၊ မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိနောင်၊မားတင် ထာ၊
မာ၊ ထာ၊ဒေါ၊ ထာ၊ကျမ်း၊ စေးတနား၊ ထာ၊ဆုတောင်၊ ထာ၊ရေး
မိုးချက်၊ ထာ၊စီးရင်း ကားကအောင်းဖုံးနောင်၊တဲ့ လောင်းလွဉ်းခန်းဒုား
မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိ၊ ကွပ်လောင်းလွဉ်း မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိတင် ထွအီတော ထာ၊တမဉ်လ၊
တောင်းမျိုး၊ ထာ၊တနစ်သက်တောင်းမျိုး၊ ထာ၊တသ၊ရေးတောင်းမျိုး၊
ထာ၊အကျိုးတအံဉ်ထောင်းမျိုး၊ ထာ၊ယပ်၊ထာ၊ဒုက္ခမျိုးဖုံးနောင်၊သွ။

အကျောင်းတရား အထူးအထောင်၊ မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိနောင်၊ ကွပ်ယုတ်
ညှမ်းတင် အကျိုးတရားတဲ့ (ထွာထိုးတမည်လ၊တင်းစား၊ တနစ်သက်
တောင်းစား၊ သ၊တရေ၊တောင်းစား၊ အကျိုးတအိုင်ထင်းစား၊ ထာ၊
ယပ်၊ထာ၊ဒုက္ခစား)၊ ထွာထိုးအယုတ်အညှမ်းစားဖုံးနဲ့နင်းနပ်၊သွ။

ဒိဋ္ဌိမိစ္ဆာ၊ ဒုက္ခဗျာ၊ ကဗျာ

- * အဇ္ဈိလို့မာ၊ - ဆို့ခါ၊တမား
- ထိဟံးဩဇာ၊ - ဗောဓ်ဗျာဒိဋ္ဌိ
- အမွှေးဒေါ၊ဖြည့် - ပါလွဉ်အလား
- အရသာ၊ - ကခါး နှိုးမပါ ။
- * ဗွန်နဲနင်းနောင်၊နေ - ယံသေခွိုင်၊ဗား
- ဒိဋ္ဌိမိစ္ဆာ၊ - ပါ၊မားတဖြာ၊
- ထာ၊မာ၊ထာ၊ဒေါ၊ - မရော့၊ကွင်မား
- အကျိုးဖေး - သေးသေး၊ ဒုက္ခအာ ။

* * * * *

“ ရဟန်းသီးဖုံးဟွေး - ထာ၊ယူမဲဉ်း သမ္မာဒိဋ္ဌိ ကအောင်းဒါး
ပါ၊နောင်၊ -

အထာ၊မာ၊ ကာယကံးတဲ့နောင်၊
အထာ၊ဒေါ၊ ဝစီးကံးတဲ့နောင်၊
အထာ၊ကျမ်း၊ မနော်၊ကံးတဲ့နောင်၊
အစေးတနားတဲ့နောင်၊

အထာ၊ဆု၊တောင်၊တဲ့နောင်၊
 အသ၊အွဉ်း ရေးမိုးချက်တဲ့နောင်၊
 အထာ၊စီးရင်းတဲ့နောင်၊

ခွင်းကားတင် ယိုဖုံးနောင်၊ ထွာအီဒျား ထာ၊ကမဉ်လ၊ဖုံး၊
 ထွာအီဒျား ထာ၊ကနစ်သက်ဖုံး၊ ထွာအီဒျား ထာ၊သ၊ရေးဖုံး၊ ထွာအီဒျား
 ထာ၊အကျို၊အောင်းဖုံး၊ ထွာအီဒျား ထာ၊ချမ်းသာသုခဖုံးနောင်၊သွ။

ကထွာဟးနဲင်းနောင်၊နောင်၊ ကွပ်ပွိုးထမဲ့င်၊နဲတင် -

“ရဟန်း၊သီးဖုံးဟွေး - ထာ၊ယူးမဲဉ်း သမ္မာဒိဋ္ဌိနောင်၊ ကွပ်ပွိုး
 ဟောင်မျတ်ငါးနောင်၊မ၊ ထွာဟးနဲင်းနောင်၊သွ။

ရဟန်း၊သီးဖုံးဟွေး - ဥပမာ၊ ဟံးစောင်းစောင်းကိုနောင်၊ ဆို့၊
 သော့တောင်းလဲ့င်၊ တောင်းလဲ့င်ကျွဲ၊နောင်၊ ဟံးဩဇာတဲ့ ထူးစုတ်၊
 ဒျား၊ ထီဩဇာလဲ့ ထူးစုတ်၊ဒျား၊ ဟံးဩဇာ၊ ထီဩဇာ၊ ကားကအင်း
 ဖုံးနောင်၊ ထွာအီဒျား ထာ၊နွိုး၊ ထွာအီဒျား ထာ၊တခါးတင်းနောင်၊သွ။

ကထွာဟးနဲင်းနောင်၊နောင်၊ ကွပ်ပွိုးထမဲ့င်၊နဲတင် -

ရဟန်း၊သီးဖုံးဟွေး - အဋ္ဌိတောင်းလဲ့င်ကျွဲ၊နောင်၊ ကွပ်ပွိုးအနွိုးမျိုး
 နောင်၊မ၊ ထွာဟးနဲင်းနောင်၊သွ။”

(ဧကမ္မပါဠိ ၊ ဒုတိယဝဂ် - ၃၀၇)

သျှင်၊နယ်စင်းထင်း အဝိပ္ပာယ်း -

ဆို့တောင်းလဲ့င်၊ တောင်းလဲ့င်မွူးဖေးကဒေါ၊နောင်၊ ဟံးဩဇာ၊
 ထီဩဇာထောက်ပမ်းမာ၊ထွာဖေး၊ တောင်းလဲ့င်မွူး ဒေါ၊လွဉ်၊ အဝ်း
 အမွူး ထွာအပြောင်း၊ အဝ်းအပြောင်း ထွာအလား၊ တောင်းလဲ့င်အရ
 သားနောင်၊ ထွာဒျား အနွိုး၊ ထွာအခါးမွေးတောင်း။

ဟံးဩဇာထောက်ပမ်းတဲ့ ထွာအီဒျားအနွီး၊ ထိဩဇာကမာ၊ ထွာတဲ့ ထွာအီဒျား အခါးမွေးတောင်း၊ ပွိုးထမဲ့င်၊ မာ၊ထွာတိုးနဲင်းနဝ်၊ အိုးအဓိကအထျ၊ (မူလဗီဇ) တောင်းလဲင်နွီသု၊နောင်၊ ကွပ်ပွိုးအနွီး မျိုးနောင်၊မ၊ နွီးဟး၊ ထွာတောင်းအခါး။

ကွပ်အရေတန် အထျ၊ထျ၊သု၊ နွီးထွူဒျားနောင်၊မ၊ ဟံးဩဇာ တဲ့ လောင်းလွဉ်၊ဟး အနွီး၊ မာ၊ထွာအီ အနွီး၊ ထိဩဇာတဲ့ လောင်း လွဉ်၊ဟး အခါးတောင်း၊ မာ၊ထွာအီဟး အခါးတောင်း။

အကျောင်တရာ၊ အထျ၊ထျ၊အနွီနောင်၊ ကွပ်ထွာအနွီးမျိုးတင် အကျိုးတရာ၊ အရသာတဲ့ နွီးဟး၊ ခါးတောင်းနောင်၊သွ။

ဥပမားခွိုင်၊အီ အဗ္ဗန်ဝီနောင်၊နေနေ၊ ထာ၊ယူးမဲဉ်း သမ္မာဒိဋ္ဌိ ကအောင်ဒါးပါ၊နောင်၊ အထာ၊မာ၊၊ အထာ၊ဒေါ၊၊ အထာ၊ကျမ်း၊ အစေးတနား၊ အထာ၊ဆု၊တောင်၊၊ အသု၊အွဉ်း၊ အထာ၊စီးရင်း ခွင်း ကားတင်ယိုဖုံးနောင်၊ ထွာအီဒျား ထာ၊ကမဉ်လ၊မျိုးဖုံး၊ ထွာအီဒျား ထာ၊ကနစ်သက်မျိုးဖုံး၊ ထွာအီဒျား ထာ၊သု၊ကရေမျိုးဖုံး၊ ထွာအီဒျား ထာ၊အကျိုးအောင်ဖုံး၊ ထွာအီဒျား ထာ၊ချမ်၊သားသု၊ခဖုံးနောင်၊သွ။

ကထွာဟးနဲင်းနောင်၊နောင်၊ ကွပ်ပွိုးထမဲ့င်၊နဲတင် - ကွပ်ထာ၊ယူးမဲဉ်း သမ္မာဒိဋ္ဌိနောင်၊ ဟောင်မျတ်တင် အထာ၊မာ၊တဲ့မဲဉ်း၊ အထာ၊ဒေါ၊တဲ့မဲဉ်း၊ အထာ၊ကျမ်းတဲ့မဲဉ်း၊ အစေးတနားတဲ့မဲဉ်း၊ အထာ၊ ဆု၊တောင်၊တဲ့မဲဉ်း၊ အအွဉ်းသု၊၊ ထာ၊ရေ၊မိုးချက်တဲ့မဲဉ်း၊ အထာ၊စီးရင်း တဲ့ မဲဉ်းလို့။

ကွပ်ပွိုးကထွာ အထျ၊အထောင်၊ သမ္မာဒိဋ္ဌိနဝ်၊ မဲဉ်းတင် ထာ၊ မာ၊၊ ထာ၊ဒေါ၊၊ ထာ၊ကျမ်း၊ စေးတနား၊ ထာ၊ဆု၊တောင်၊၊ ထာ၊ရေ၊ မိုးချက်၊ ထာ၊စီးရင်း ကားကအောင်ဖုံးနောင်၊တဲ့ လောင်းလွဉ်၊ခန်းဒျား

သမ္မာဒိဋ္ဌိ၊ ကွပ်လောင်းလွဉ်၊ သမ္မာဒိဋ္ဌိတင် ထွာအိဒျာ၊ ထာ၊ကမဉ်လ၊
မျိုး၊ ထာ၊ကနစ်သက်မျိုး၊ ထာ၊သ၊ကရေ၊မျိုး၊ ထာ၊အကျိုးကအဝ်း
မျိုး၊ ထာ၊ကချမ်၊သားသုခမျိုး၊ဖုံးနှောင်၊သွ။

အကျောင်၊တရာ၊ အထူးအထောင်၊ သမ္မာဒိဋ္ဌိနှောင်၊ ကွပ်ဟပ်
မျတ်တင် အကျိုးတရာ၊တဲ့ (ထွာဒျာ၊ ကမဉ်လ၊စား၊ ကနစ်သက်စား၊
သ၊ကရေ၊စား၊ အကျိုးကအဝ်းစား၊ ထာ၊ချမ်၊သားသုခစား)၊ ထွာ
ဒျာ၊ အဟောင်အမျတ်စား နှင်းနှောင်၊ဖုံးသွ။

ဒိဋ္ဌိသမ္မာ သုခအာ ကဗျာ

- * အဇ္ဈိတောင်းလှိုင် - ဆို့၊ရင်ခါး၊ဟး
- ထီဟံးဩဇာ - ဗောဓ်ဟး ထွံခါး
- အမွူးဒေါ၊ဖြဉ် - ပါလွဉ် အလား
- အရသာ - မခါး နွိုးကအာ ။
- * ဗွန်နှင်းနှောင်၊နေ - ယံသေခွိုင်၊ဟး
- ဒိဋ္ဌိသမ္မာ - ပါးဒါးတဖြာ
- ထာ၊မာ၊ထာ၊ဒေါ - ကရော့၊ယံငါး
- အကျိုးဖေ - သေးသေး သုခအာ ။

* * * * *

“ ရဟန်းသီးဖုံးဟေး - သတ္တဝါး ကထွာလို၊ခမ်းယိုနှောင်၊
ဆွေ၊ပေးလွမ်း၊ သတ္တဝါး ကထွာမွှိုင်းဒျာ၊ အပါယံးဘွံးနပ်၊ အာတန်”

(ဧကမ္ပပါဠိ ၊ စတုတ္ထဝဂ် - ၃၂၃)

သျှင်နယ်စင်းထင်း အဓိပ္ပါယ် -

အပါယ်းဘွဲကရိုနောင် -

ငါးရဲင်၊ တိရစ္ဆာန်၊ ပိတ္တာ၊ အသုရကာယ်၊ အပါယ်းလစ်ပါ၊
ငွေသီး ကအောင်းရာခင်းလမ်း အပါယ်းလစ်ခမ်းနောင်သွ။

ငါးရဲင်၊ တိရစ္ဆာန်၊ အသုရကာယ်၊ အပါယ်းယိုသွံမျိုနောင်၊
ပုထုဇဉ်း နီလိုတထီးတောင်းတွမ်းမဲ့တင် အင်းအာတကားမိုင်း ရံပုံး
သူးသေတောင်း။

တိရစ္ဆာန်၊ ယင်ဟန်းနောင်၊ နီလိုသီး ထီးတွမ်းမဲ့တင် အောင်း
အာတကားမိုင်း ကရိုနောင်၊ ရံပုံးလ၊ ဥပမာ - ထွင်း၊ ထွင်းရိမ်၊
တဲကအာ၊ ထွင်းဆာတဲ ကလွိုင်း၊ ထွင်းဆျား၊ ထွင်းကွယ်၊ ထွင်း
ထမိုင်းထမီးခါးမကောင် အာတန်။

ကွပ်နပ်မ၊ ထွင်းမျိုးတမျိုး ခြေခြေငါမင်းတဲ အာလဲဉ်းက
လို၊ အင်းကိုင်ကမီး၊ ဖီးအွာ၊ ဒေး၊ ထ၊ ယူး၊ ဝါး ခွင်းကား တိရစ္ဆာန်
ဖုံး၊ ငါးရဲင်ဖုံး၊ ပိတ္တာဖုံး၊ အသုရကာယ်ဖုံးနောင်၊ အွဉ်းတပြိုး၊ လို
နောင်၊ အွဉ်းတပြိုးထွေတင် မဉ်းတဲကံထွေးနောင်၊ လိုနောင်၊ ဆေး
ပေးလွမ်း၊ ငါးရဲင်၊ တိရစ္ဆာန်၊ ပိတ္တာ၊ အသုရကာယ်၊ ကရိုဒါး
အပါယ်းသားဖုံးနောင်၊ အာတန်။

ကွပ်နောင်မ၊ “သတ္တဝါ၊ ကထွာလိုခမ်းနောင်၊ ဆေးပေး
လွမ်း၊ သတ္တဝါ၊ ကထွာမြိုင်းဒျား အပါယ်းဘုန်းနပ် အာတန်” လောက
ဝိဒူ ဂုဏ်းထူးလမ်းခါ၊ ဘုရားစောင်းဗွေ ဟော်နယ်ဖေးခိုင်းနောင်သွ။

လိုဆွေ၊ အပါယ်သားအာ ကဗျာ

- * လိုခမ်းကရို - နီလိုမနုဿာ
 အဝ်ဆွေပေငါး - ထင်းချာ အာဖြာ
 မီးယူယွစွေး - ဆွေမွေးလွဉ်ငါး
 ထိုင်းတစား - ဝဲကံထွား လိုမအာ ။
- * ထိုင်းမျိုးဖီးအွာ - ကထွာ သတ္တဝါး
 ငါးရဲင်နောင်နဲ - အောင်းစဲ အာဖြာ
 အသုရကာယံ - အပါယ် ပိတ္တာ
 နောင်လစ်စား - စောင်းမား လိုအီတွာ ။

* * * * *

“ ရဟန်းသီးဖုံးဟွေး - သတ္တဝါး ကထိးဟး ဘုရားနောင်၊
ဆွေပေးလွှမ်း၊ တထိးဟးတောင်း ဘုရားနောင်၊ အာတန်”

(ကေမ္မပါဠိ ၊ စတုတ္ထဝဂ် - ၃၂၆)

သျှင်နယ်စင်းထင်း အဓိပ္ပါယ် -

သေဘုရားဂုဏ်တေးဖုံးထွဲတင် ကထိးဟးဘုရား (ကဝုဉ်း
ဟးဘုရား) သားနောင်၊ အောင်းဆွေပေးလွှမ်း။

ယိုကိုနောင်၊ မဉ်းထေနေ အချက် (၂)ချက်မ၊ ယိန်းစင်း၊
အချက် (၂)ကရိုးနောင်၊ -

၁။ တထာဂတဿ ဂုဏေ ဇာနိတွာ -

သေဘုရားဂုဏ်တေးဖုံးထွဲတင်

၂။ တထာဂတံ စက္ခုဝိညာဏေန ပဿိတုံ လဘန္တိ -
တွမ်းမဲ့ကထိးဟး ဘုရားသား၊ ယို (၂) ချက်သွ။

(အဋ္ဌကထာ - ၃၇၉)

ဘုရားဂုဏ်တေးဖုံးတဲ့ သေ၊ တွမ်းမဲ့တဲ့ ထိးဟး (ဝုဉ်းဟး)
ဘုရားသားနောင်၊ ဆွေပေးလွှမ်း။

အဇာနိတွာ ပန ဒဿနံ တိရစ္ဆာနဂတာနမ္ပိ ဟောတိယေဝ။

“တသေတောင်း ဘုရားဂုဏ်တေးဖုံးတင် ထိးတွမ်းမဲ့ရိုးရိုး
နောင်၊ တိရစ္ဆာန်းဖုံးတဲ့ အောင်းထိးနိုင်းနိုင်းဒျား”

(အင်္ဂုတ္တရနိကာယ - ၂၃၁)

“ဘုရားဂုဏ်တော့တဲ့သေ၊ တွမ်းမဲ့တဲ့ ထီးဟားဘုရား” အချက်
ယို (၂)ချက် မဉ်းဗွေမ၊ ရှိဟား ထီးဟားဘုရား (ရှိဟားဝိုင်းဟားဘုရား)။

“တွမ်းမဲ့ထီးနေလွှမ်း၊ တွိုးဘုရားဂုဏ်တော့နပ်၊ သေတင်း”
နဲင်းနောင်၊စားနောင်၊ တိရစ္ဆာန်သီးတဲ့ အောင်းထီးနဲင်းဒျားတင် ရှိ
ဟားတင်း ထီးဘုရား၊ တွမ်းတထီးဟားတင်းဘုရားနောင်၊ ဗွန်ပီဝင်း။

“သေတောင်း ဘုရားဂုဏ်တော့တဲ့ယောင်း၊ ပေါ့ထီးဘုရား
တွမ်းမဲ့ငါ”တဲ့ မဉ်းဟဲ့၊ “ထီးဘုရား”နပ်၊ ပါနပ်၊ ကထီးဘုရားတွမ်း
တိရစ္ဆာန်ကထီး ဘုရားနောင်၊ ဗွန်ပီလို့ဝင်း၊ ထီးခြင်လဲးကျွဲထား
လွှမ်း၊ အကျိုလ၊နောင်၊နဲင်းမိုင်း၊ သေတောင်း။

ဥပမာ - ပါ၊တဖြာနောင်၊ ဟောင်ပါအထွီး၊ စွီးပါ အပနား၊
ထောင်လွေ့တဖူး၊ တွိုးတထွောင်းတွေ့၊ လွေ့မော့ခန်း ရွှင်ငတ်၊စွဲ
လွမ်တလွမ်၊ ပါနောင်၊ ကတိန်းတွမ်ရွှင် ငတ်၊စွဲလွမ်နောင်၊ အထွီးတဲ့
ထီးဒျား၊ ပနားတဲ့ ထီးဒျား။

ပါနောင်၊ ကထီးရွှင်ငတ်၊စွဲလွမ်တွမ်း တိရစ္ဆာန်ထွီး ပနား
ကထီးရွှင်ငတ်၊စွဲလွမ်နောင်၊ အထားထီး ကွားလို့ဝင်းနဲင်းမိုင်း -

ပါနောင်၊ ကထီးရွှင်ငတ်၊စွဲလွမ်နောင်၊ ထီးခြင်ထားမွေးတင်း၊
ရွှင်ယိုတန်းဖိုအင်း၊ ဖြေအီတမြို့လ၊ အံးစိုင်းလ၊ သေပါရွှင်တန်းဖို၊
(သေပါရွှင်ဂုဏ်) နဲင်းနောင်။

“ထွီးတွမ်းပနား” ကရိုဒါ၊ တိရစ္ဆာန် ကထီးရွှင်နောင်၊ ထီးခြင်
လဲးကျွဲလွှမ်း၊ ရွှင်တန်းဖိုနပ်၊ သေတောင်း၊ စိုင်းလ၊ စိုင်းလ၊တောင်း
သေတောင်းနောင်၊သွ။

မဉ်းယူဖျင် အဓိပ္ပါယ်တမျိုးနောင်၊ “တိရစ္ဆာန်တွမ်းရွှင်” ကရို၊
 နောင်၊ တထွိုက်တန်းတောင်းလို့ဝင်၊ တိရစ္ဆာန်ဘဝနောင်၊ အမျိုး
 သေခွောင်၊ ရွှင်တန်းဖို၊မွေးတမ်း၊ အမျိုးစဉ်းဒါးရွှင် မွေးတောင်း၊ တိ
 ရစ္ဆာန်ထားသေတရာနောင်၊ တသေထွေခွောင်တောင်း ရွှင်တန်းဖို၊
 အရန်း၊ တိရစ္ဆာန်ထားဒါးနောင်၊ တဒါးထွေခွောင်တောင်း စဉ်းဒါးရွှင်
 အရန်း။

ဥပမာ၊ နှဲင်းနောင်၊နေနေ၊ လို၊ကရို၊ကီလဲ လို၊ယင်ဟန်းနပ်၊
 ထားသေတရာဆွေတင် ဝွေထားသေတရာနပ်၊ တသေထွေခွောင်၊
 တောင်း ဘုရာ၊ဂုဏ်းတေးအရန်း၊ လို၊ယင်ဟန်းနောင်၊ စူတပွတ်၊
 ထို၊ စူပါတ်း အိုးကလွှဲစကားတင် ဝဲင်းဟးတောင်း ဘုရာ၊တွမ်းစူ၊
 ဝဲင်းဘုရာ၊ တွမ်းစူအရန်းနောင်၊ ဝွေဘဝ တလ၊ခွောင်တမ်း။

မဉ်းဒေါ၊ဟး ဖြောင်းဖြောင်းဒွေါင်းဒွေါင်းနပ်၊ လို၊တသေခွောင်၊
 တောင်း ဘုရာ၊ဂုဏ်း၊ လို၊တထွိုက်တန်းတောင်း တွမ်းဘုရာ၊ဂုဏ်း၊
 လို၊တဝဲင်းထွိုက်တောင်း ဘုရာ၊ တွမ်းစူနှဲင်းနောင်၊တဲ့ အောင်းအာတန်
 ဒျားနောင်၊သွ။

ပါ၊ကမော့ရွှင်၊ ကတွမ်၊ ကသေရွှင်တန်းဖို၊ ကသေသွံ၊စဉ်း
 အကျိုးအောင်းအောင်းနပ်၊ ပါ၊နပ်၊အတွက်တား ထွာအီထားချမ်းသား
 အာတန်။

တိရစ္ဆာန်နောင်၊ ထီးသွ။ရွှင်တဲ့ ရွှင်ကျောင်းသေတောင်း၊ ရွှင်
 တန်းဖို၊သေတမ်း၊ ထူးတွမ်ဒါးတမ်းတင် တိရစ္ဆာန်ကထီးရွှင်နပ်၊ ထီး
 ခြေလဲးကျွဲ၊ထားလှမ်း၊ ဝွေသီးနမ်းအတွက်တား ထားချမ်းသား
 တထွာအီတောင်း။

အနဲင်းနောင်နေနေ ထီးဟးဘုရာ၊ နဲင်းနဲင်းဝင်တဲ့ လိုထာ၊ သူးသေ ကအောင်းသားနောင်၊ သေပါဘုရာဂုဏ်း၊ ထီးဟးဘုရာ၊ ဝိုင်းဟးဘုရာ၊ ထူးပါကုသိုလ်း၊ ကိစ္ဆာအဟောင်အဒါးတင် ထိုက်ရာ၊ ချမ်းသာလှဟး၊ တွမ်းပါးကမော့ရွှင်၊ တွမ်းပါးကသေ ရွှင်တန်းဖို၊ တွမ်းပါးကသွံ့စိုင်း အကျိုးအောင်းအောင်းနောင်၊ ဗွန်ပီလို့ဝင်။

လိုထာသူးသေ တအဲဉ်ထောင်းသား၊ တသေနှောင်တောင်း ဘုရာဂုဏ်းတေးသားနောင်၊ ထီးဘုရာတဲ့ ထီးခြင်နေလွှမ်း၊ သေ တင်း ဘုရာဂုဏ်း၊ သေဝိုင်းတောင်းဘုရာ၊ သေထူးတောင်းကုသိုလ်း တင် ဝွေအတား ချမ်းသာတထွာအီတောင်း၊ တွမ်းတိရစ္ဆာန် ကထီးရွှင် နောင်၊ ဗွန်ပီလို့ဝင်နောင်သွ။

ယိုကိုနောင်၊ မဉ်းခွယ်နေ ပုဂ္ဂိုလ်းလစ်မျိုး လိုလစ်စားတဲ့ လ၊ လနဲင်းမိုင်းနဲတင် -

- ၁။ ထီးဟးဘုရာလွှမ်း၊ သေတောင်းဘုရာဂုဏ်းတေးသား အောင်းတမျိုး ၊
 - ၂။ ဟွန်ဟးဘုရာသတင်၊ သေဟးဘုရာဂုဏ်းလွှမ်း၊ ထီးဟး တောင်းဘုရာနမ်း အောင်းတမျိုး ၊
 - ၃။ ဘုရာဂုဏ်းတဲ့ တသေတောင်း၊ ဘုရာနမ်းတဲ့ တထီးဟးတင်း သားတဲ့ အောင်းတမျိုး ၊
 - ၄။ ဘုရာတေးတဲ့ သေ၊ ဘုရာနမ်းတေးတဲ့ ထီးဟးသား အောင်းတမျိုး။
- လ၊ပုဂ္ဂိုလ်းလစ်မျိုး လိုလစ်စားနဲင်းနောင်သွ။

နောင် (၄) မျိုးအကို -

အမဲ့င် (၁) အလ၊ “ထီးဟးဘုရာလွမ်း၊ သေတောင်းဘုရာ၊
ဂုဏ်းသား” ကရိုးနောင် -

- ၁။ လို၊ထားသူ၊ဆေးသားဖုံး ၊
- ၂။ လို၊နားတဟွန်တောင်း တစိ၊စိ၊သားဖုံး ၊
- ၃။ လို၊ယွမ်းတောင်း ဘုရာ၊တင် ခံနားတောင်း ဘုရာ၊
အကျောင်၊ အခရာ၊ တစိ၊စိ၊ (မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိ)သားဖုံး ၊
- ၄။ တိရစ္ဆာန်ဖုံး နောင်၊သွ။

အမဲ့င်(၂)အလ၊ “ဟွန်ဟးဘုရာ၊သတင်၊၊ သေဟး ဘုရာ၊
ဂုဏ်းလွမ်း၊ ထီးဟးတောင်း ဘုရာ၊နမ်း” ကရိုးနောင် -

- ၁။ လို၊သေ လို၊ဒီးချားလဲ့ အောင်းညာ၊လို၊ဘုရာ၊သားဖုံး ၊
- ၂။ လို၊သေ လို၊ဒီးချား၊ တွမ်းဘုရာ၊တဲ့ အောင်းဗော့ချား၊
ကွေးတွေ့၊ မဲ့ထီးတောင်းထား၊ (မဲ့ခေ၊) သားဖုံး ၊
- ၃။ လို၊သေ လို၊ဒီးချား၊ ကွေးတွေ့၊ ထွိုင်းဒီးတောင်း၊ လွေးဒီး
တောင်းတင် အင်းပြားချားထား၊ ခင်းလမ်းကို (တပင်၊လွှဲဉ်ဖို
တောင်းဘုရာ၊) သားဖုံး စတင်စားနောင်၊ဖုံးသွ။

အမဲ့င်(၃)အလ၊ “ဘုရာ၊ဂုဏ်းတဲ့ တသေတင်း၊ ဘုရာ၊နမ်းတဲ့
တထီးဟးတောင်း” ကရိုးနောင် -

- ၁။ ထားသူ၊သေတဲ့ဆေး၊ အင်းညာ၊တဲ့အင်းညာ၊ဘုရာ၊သားဖုံး၊
 - ၂။ မဲ့တဲ့ ခေ၊၊ နားတဲ့ တအိုဉ်သားဖုံး ၊
 - ၃။ တိရစ္ဆာန်၊ မဲ့ခေ၊သားဖုံးနောင်၊သွ။
- အမဲ့င်(၄)အလ၊ “ဘုရာ၊ဂုဏ်းတေးတဲ့ သေ၊ ဘုရာ၊နမ်းတဲ့

ထီးဟး” ကရို၊နောင် -

၁။ လို၊ဟောင် လို၊ဒါး လို၊မဲ့နား ကိုင်တောင်းသားဖုံး ၊

၂။ လို၊ဟောင် လို၊ဒါး သမ္မာဒေဝသီးဖုံး ၊

၃။ မဲ့တဲ့ ထီး၊ နားတဲ့ ဟွန်ဒျား မြဟွားသီးဖုံးနောင်၊သွ။ ။

“ဘုရားဂုဏ်းတဲ့ သေ၊ မဲ့တဲ့ ထီးဘုရားမ၊” ဟဲ့ဟး “ထီး
ဘုရား” တင် ဖေးနေးကသေပါ ဘုရားဂုဏ်းနောင်၊ အောင်းလို၊သွဉ်၊
အောင်းလို၊နား၊ အောင်းလို၊ဒါးငါးနောင်၊သွ။ ။

ဂ္ဂုဏ်းတေးကွတ်၊ပါ၊ ပါဠိ

ဣတိပိ သော ဘဂဝါ အရဟံ ၊ သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓေါ ၊ ဝိဇ္ဇာစရဏ
သမ္ပန္နော၊ သုဂတော၊ လောကဝိဒ္ဓံ၊ အနုတ္တရော ပုရိသဒမ္ပသာရထိ၊
သဟံ ဒေဝမနုဿာနံ၊ ဗုဒ္ဓေါ၊ ဘဂဝါ ။

ဇေါင်းဝိုင်းဘုရား ဂုဏ်းတေး (၉)ပါ၊

၁။ နီဗ္ဗေဒဘုရားသူ၊နောင် -

လူ၊လို၊ဗျဟွား၊ သတ္တဝါးခိုမှူး၊ ကားကလူးယို၊ ကွပ်ထူးထွိုက်
ယံ၊ “အရဟံ” ဂ္ဂုဏ်း၊ ဘွဲ့၊တန်သွံခမ်း၊ ခင်းလမ်းဖွစ်၊ဖစ်၊
ကျားစွစ်၊စစ်၊လင်းသွ။ ။

- ၂။ နိဗ္ဗေဒဘုရားသုရောဓာရ် -
 ကောသုဉ်ဗေဒါ၊ ဆရာအေဉ်ထောင်း၊ ဗ္ဗေဒစောင်းနမ်းချား၊
 ယံငါးစင်းစွဲ၊ ကြောင်းကြွတရာ၊ ကွပ်သေငါးမ၊ “သမ္မာ
 သမ္ဗုဒ္ဓေါ” ယံခေါဗ္ဗေဒဂ္ဂုဏ်၊ ဘွဲ့တန်သွံခမ်း၊ ခင်းလမ်းဖွစ်၊
 ဖဲစ်၊ ကျော့စွစ်၊စဲစ်၊လဲဉ်းသွ။
- ၃။ နိဗ္ဗေဒဘုရားသုရောဓာရ် -
 သွံပါးဝိဇ္ဇာ၊ တဆိဝတ်၊ဟးစရဏ၊ ကွပ်လးဗ္ဗေဒ၊ “ဝိဇ္ဇာစရ-
 ဏသမ္ဗုဒ္ဓော” ယံခေါဗ္ဗေဒဂ္ဂုဏ်၊ ဘွဲ့တန်သွံခမ်း၊ ခင်းလမ်း
 ဖွစ်၊ဖဲစ်၊ ကျော့စွစ်၊စဲစ်၊လဲဉ်းသွ။
- ၄။ နိဗ္ဗေဒဘုရားသုရောဓာရ် -
 ငေါင်းဟင်ရိုးဒေါ၊ တွိုးသော့နိဗ္ဗာန်၊ ဖထန်းဒုက္ခ၊ “သုဂ-
 တော” ဂ္ဂုဏ်၊ ဘွဲ့တန်သွံခမ်း၊ခင်းလမ်းဖွစ်၊ဖဲစ်၊ ကျော့စွစ်၊
 စဲစ်၊လဲဉ်းသွ။
- ၅။ နိဗ္ဗေဒဘုရားသုရောဓာရ် -
 သတ္တောကာသ၊ သင်္ခါရရိုး၊ လောကသွံပါး၊ သေငါးယံကျ၊
 “လောကဝိဒ္ဓ” ဆန်၊ထူ၊ဗ္ဗေဒဂ္ဂုဏ်၊ ဘွဲ့တန်သွံခမ်း၊ ခင်းလမ်း
 ဖွစ်၊ဖဲစ်၊ ကျော့စွစ်၊စဲစ်၊လဲဉ်းသွ။
- ၆။ နိဗ္ဗေဒဘုရားသုရောဓာရ် -
 မျတ်လွှဲလဲဉ်းဝင်၊ ဆွဲ၊မ၊သင်၊သား၊ ကားသတ္တဝါ၊ ဆွဲ၊မ၊ဒါး
 ခေါ၊ “အနတ္တရော ပုရိသ ဒမ္မသာရထိ” ဂ္ဂုဏ်၊ ဘွဲ့တန်သွံ
 ခမ်း၊ ခင်းလမ်းဖွစ်၊ဖဲစ်၊ ကျော့စွစ်၊စဲစ်၊လဲဉ်းသွ။

- ၇။ နိဗ္ဗေဒဘုရားသုရောဓာတ် -
 လိုလူဗျဟ္မာ၊ သတ္တဝါးသီး၊ ဆရာကွပ်ထွာ၊ “သဟ္မာဒေဝ-
 မနုဿာနံ” ဟောဝံသံဃေဂ္ဂုဏ်၊ ဘွဲ့တန်သွံခမ်း၊ ခင်းလမ်း
 ဖွစ်ဖဲစ်၊ ကျော့စွစ်စဲစ်လဲဉ်းသွ။
- ၈။ နိဗ္ဗေဒဘုရားသုရောဓာတ် -
 သစ္စာလစ်ပါ၊ မျတ်တရာယို၊ သေငါယံခေါ၊ “ဗုဒ္ဓေါ”ဗ္ဗေ
 ဂ္ဂုဏ်၊ ဘွဲ့တန်သွံခမ်း၊ ခင်းလမ်းဖွစ်ဖဲစ်၊ ကျော့စွစ်စဲစ်
 လဲဉ်းသွ။
- ၉။ နိဗ္ဗေဒဘုရားသုရောဓာတ် -
 သူပါးဘွဲ့တော၊ ဗ္ဗေကျော့ငါးထာ၊ “ဘဂဝါ”ဂ္ဂုဏ်၊ ဘွဲ့
 တန်သွံခမ်း၊ ခင်းလမ်းဖွစ်ဖဲစ်၊ ကျော့စွစ်စဲစ်လဲဉ်းသွ။

ဂ္ဂုဏ်တောကွတ်စိုး၊ စင်ဖြိုးလ၊ခါ၊ ဗ္ဗေဘုရားယို၊ သ၊ကို
 ရေးရော၊ ပူးဇော့ခွ၊စုံ၊ စူနံတဆီ၊ ကတောင်ကီဒင်းမြဲဉ်း၊
 ခွေသွဉ်းရိုးသေး၊ ခေါက်ဝိုင်းဗ္ဗေသြ ။ ။

ဘုရားဂုဏ်တော (၉)ပါ၊ အဓိပ္ပါယ်အဆင့်

- ၁။ သော ဘဂဝါ - နိဗ္ဗေဒဘုရားရောဓာတ်၊
 အရဟံ - “ပူးဇော့အထူးယို ခံထူးထွိုက်” အဓိပ္ပါယ်
 လ၊နဲဉ်းနောင်သွ။

- ၂။ သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓေါ - “ဟောဝ်ဟောဝ်ဒါဒါ၊ အမာဒေဉ်ထဝ်း၊
ဗွေစောင်းနမ်းဒျား၊ သစ္စာလစ်ပါ၊ တရာ၊
ကားကအဝ်း သေထီးလို့”အဓိပ္ပါယ် လနဲင်း
နောင်သွ။
- ၃။ ဝိဇ္ဇာစရဏသမ္ပန္နော - “ထာသေတရာတွမ်း အကျင်၊
တရာဖုံးယို ဗွေကုမ်းလုမ်းနမ်းလို့”
အဓိပ္ပါယ် လနဲင်းနောင်သွ။
- ၄။ သုဂတော - “ဒေါဒျားငေါင်းဟောဝ်၊ အပဲစ်ကင်မျိုး၊
အကျိုးအောင်းစား” အဓိပ္ပါယ် လနဲင်း
နောင်သွ။
- ၅။ လောကဝိဒ္ဓိ - “သတ္တလောက၊ ဩကာသလောက၊ သင်္ခါ
ရလောက၊ လောကသွံပါ၊ ထီးခါသေလို့”
အဓိပ္ပါယ် လနဲင်းနောင်သွ။
- ၆။ အနုတ္တရော ပုရိသ ဒမ္မသာရထိ - “ကဆုံးမေထိုးကိဒါး
သတ္တဝါးဖုံးယို ကဆုံးမေဒါး
သားကိုနပ် နီဗွေဘုရာ၊
ယို ဒါးလို့လဲဉ်းဝင်”
အဓိပ္ပါယ် လနဲင်းနောင်သွ။
- ၇။ သတ္တာ ဒေဝမနုဿာနံ - “ထွာလူလို့ (ဗျဟ္ဗားသတ္တဝါး)
ကားကအဝ်း အဆရာ”အဓိပ္ပါယ်
လနဲင်းနောင်သွ။

၈။ ဗုဒ္ဓေါ - “သစ္စာလင်္ခပါ၊ တရာဖုံယို နမ်းတဲ့သေ၊
ဝင်ဖေးနေးကသေတဲ့ ဟော်ဖေးဒါး”
အဓိပ္ပါယ် လနဲင်းနောင်သွ။

၉။ ဘဂဝါ - “ဘုန့်အောင်၊ ဘုန့်တန်” အဓိပ္ပါယ်
လနဲင်းနောင်သွ။

တောင်ခါ - ဘုရာဂုဏ်တော (၉)ပါ၊ အဓိပ္ပါယ် အလဲင်းနောင်၊
ခြိုင်းနယ်လဲဦးသွ။ ဘားသားရေ၊ ဗဟုသုတ အမဲ့င်(၁)
ကိုတင် မီးမဉ်သေတဲ့ ထွားသွော့ နောင်ကိုနော။

ထီးဘုရာသား ဆွေငါးမား ကဗျာ

* ဘုရာဂုဏ်ယို - ဟွန်ဖိုသေနား
မဲ့စဲင်းဟောင်ဒျား - ထီးဟားဘုရာ၊
ထီးနဲင်းနောင် - ဆွေခြာလွဉ်ငါး
ထီးတောင်းသား - နောင်စား အောင်ကအာ ။

* ဘုရာဂုဏ်လေ - မသေ မဒါး
မဲ့စဲင်းအတာ - ထီးဟားနောင်ရာ၊
ထီးခြင်နောင်စား - ပနားယိုချား
ထီးနဲင်းဒျား - ချမ်းသာ ကျိုမထွာ ။

* * * * *

ငေါင်းရီလှူခန့်

- ၁။ “သ၊” ယို ထိန်ခါးဟးတွမ်း တရာအမျိုးမဲ့င်၊ ပေါးတထိန်ခါး တောင်း တွမ်းတရာနောင်နောင်၊ အထွာဒါးနဲင်းမဲ့င်။
- ၂။ ပေါးသုလော်လွင်ထာနပ်၊ တရာအမျိုးမဲ့င်၊ အဲင်းဒါး၊ တရာအမျိုးမဲ့င်၊ ဆွမ်းတခွန်ဒါးဟောင်း။
- ၃။ လိုလွှာနပ်၊ တရာအမျိုးမဲ့င်၊ ထွာလွဉ်၊ တရာအမျိုးမဲ့င်၊ ယွမ်းဆွေ့ထိုးဟောင်း တဲမ်းနယ်ထွူတင်၊ ကားမဂုဏ်း အားရုံး(၅) ပါနောင်တဲ့ တွက်နယ်ပါမွိုင်။
- ၄။ လိုကုင်းနောင်၊ တရာအမျိုးမဲ့င်၊ ထွာလွဉ်၊ တရာအမျိုးမဲ့င်၊ ယွမ်းဆွေ့ထိုးဟောင်း တဲမ်းနယ်ထွူတင် ကုသိုလ်းမဉ်း ထွာအာတွမ်း အကုသိုလ်း မဉ်းထွာအာနပ်၊ အကွားလို့ဝင်နဲင်းမဲ့င်၊ နောင်တဲ့ တဲမ်းနယ်ပါနော။
- ၅။ လိုအွဉ်းသုတဒေါးတောင်းနောင်၊ တရာအမျိုးမဲ့င်၊ ထွာလွဉ်၊ တရာအမျိုးမဲ့င်၊ ယွမ်းဆွေ့ထိုးဟောင်း တဲမ်းနယ်ထွူတင် အွဉ်းသုတဒါးတင်းသား “အသ၊” နပ်၊ တရာအမျိုးမဲ့င်၊ အွဉ် ငါနပ်တဲ့ တဲမ်းနယ်ပါသွော့လဲင်း။

- ၆။ လိုအွဉ်းသဒါးနောင်၊ တရာအမျိုးမဲ့၊ ထွာလွဉ်၊ တရာအမျိုး
မဲ့၊ ယွမ်ဆွေထိုးဟောင်း တမ်းနယ်ထွာတင် အွဉ်းသဒါးသား
“အသ၊”နောင်၊ တရာအမျိုးမဲ့၊ အွဉ်ငါနောင်တဲ့ တမ်းနယ်
ပါသွော့နော။
- ၇။ “လိုဟောင်တောင်း လိုယုတ်”ကရိနပ်၊ လိုနဲင်းမဲ့စား။
- ၈။ မစ္ဆရိယဝတ်ပါ၊ ဟန်ခါဝတ်စွိုးနပ်၊ တွက်နယ်စံမြိုင်။
- ၉။ ဒုစရဲက်အကျိုးနောင်၊ ဖေးနွောင်အမျိုးမဲ့၊ ဖေးနွောင်တောင်း
အမျိုးမဲ့။
- ၁၀။ ထာယူးမား မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိကအောင်းဒါးပါနပ်၊ အထာမာ၊ ကာယ
ကံ၊ စတင်စားနောင်ဖုံးနောင်၊ ထွာအိဗျား နဲင်းမဲ့ဖုံးဟောင်း။

ငေါင်းရီလှူခန့် အဖြေမဲဉ်း

- ၁။ “သ၊”ယို ထိန်ခါးဗားတွမ်း သတိတရာ၊ ပေါးတထိန်ခါး
တောင်း တွမ်းသတိတရာနောင်၊ ကမ်းသ၊လွေ၊ ကမ်းသ၊
လယ်ခန်းချာ၊ နမ်းတာ၊ အကျိုထွာအိတောင်းနောင်သွ။
- ၂။ ကိလေးသားအဲင်းဒါး။
ကားမဂုဏ်၊ အားရုံးငတ်ပါ၊ ဆွမ်းတခွန်ထိုးဒါးနပ်သွ။
- ၃။ အကုသိုလ်းတရာ၊ ထွာလွဉ်။
ကုသိုလ်းတရာ၊ ယွမ်းဆွေထိုး။
အားရုံးငတ်ပါ -
မဲ့အားရုံး၊ နားအားရုံး၊ နွေဖူအားရုံး၊ ဖြေအားရုံး၊ နမ်းအားရုံး။
- ၄။ ကုသိုလ်းတရာ၊ ထွာလွဉ်။
အကုသိုလ်းတရာ၊ ယွမ်းဆွေထိုး။
ကုသိုလ်းထွာအာ - လ၊ထာ၊ချမ်းသား။
အကုသိုလ်းတရာ၊ ထွာအာ - မော့ထာ၊ခိုးလျား ၊
မော့ထာ၊ဒုက္ခနောင်သွ။

- ၅။ အကုသိုလ်းတရာ၊ ထွာလွဉ်။
 ကုသိုလ်းတရာ၊ ယွမ်၊ဆွေ၊ထို၊။
 “မောဟ”တရာ၊ အွဉ်ငါ။
- ၆။ ကုသိုလ်းတရာ၊ ထွာလွဉ်။
 အကုသိုလ်းတရာ၊ ယွမ်၊ဆွေ၊ထို၊။
 “အမောဟ”ကရို၊ဒါး “ဉာဏ်း”တရာ၊ အွဉ်ငါ။
- ၇။ လို၊သဒ္ဓါးတရာ၊အေဉ်ထောင်း၊
 လို၊သီလအေဉ်ထောင်း၊
 လို၊ဗဟုသုတဆွေ၊
 လို၊ထား၊သူးသေအေဉ်ထောင်း စတင် လို၊စားနပ်၊ဖုံးသွ။
- ၈။ (က) အာဝါသမစ္ဆရိယ -
 ဟန်၊ခါ၊ခင်းလမ်း ကျောင်း၊ ၊
 (ခ) ကုလမစ္ဆရိယ -
 ဟန်၊ခါ၊ ဖူးဝေး တကားမှုးခို ၊
 (ဂ) လာဘ မစ္ဆရိယ -
 ဟန်၊ခါ၊တခြို၊ လာဘ်လာဘ ၊
 (ဃ) ဝဏ္ဏ မစ္ဆရိယ -
 ဟန်၊ခါ၊ ယောင်ဆင်၊ ဂုဏ်း ၊
 (င) ဓမ္မ မစ္ဆရိယ -
 ဟန်၊ခါ၊ တရာ၊ ထားဒါး - ယိုဖုံးသွ။

- ၉။ ဖေးဇ္ဇောဋ် - တမည်လုတောင်းမျိုး၊ တနစ်သက်တောင်းမျိုး၊
သုတရေတောင်းမျိုးဖုံးနောင်သွ။
- ၁၀။ ထွာအီချာ၊ ထာတမည်လုတောင်းဖုံး၊ ထာတနစ်သက်တောင်း
ဖုံး၊ ထာတသုရေတောင်းဖုံး၊ အကျိုးတအဲဉ်ထောင်းဖုံး၊ ထာ
ယပ်ထာဒုက္ခဖုံးနောင်သွ။

ငေါင်းရုပ်နိဂုံး ကဗျာ

- ၁။ သွဉ်ဒါးထွူခါ - သင်ချာရပ်ရား
 သွဉ်ဖေးဝင်၊ နော - ကူ၊ ကောအများ
 နီဒါးဝင်၊ သေ - မဲ့လေချမ်းသား
 ယိုဆိုင်၊ တား - ယံငါး တွိုးပန်ငါ ။
- ၂။ သွဉ်ဒါးထွူခါ - သင်ချာရပ်ရား
 သွဉ်ဖေးဝင်၊ သြ - ကူ၊ ကောအများ
 နီဒါးဝင်၊ သေ - မဲ့လေချမ်းသား
 ယိုဆိုင်၊ တား - ယံငါး တွိုးပန်ငါ ။
- ၃။ အင်္ဂုတ္တရ - ယံကျသွဉ်ထင်း
 ကထင်းသွဉ်ဒါး - သံဃားခွန်နင်း
 နမ်းယိုတွမ်းသ၊ - ဝိမ်းခွ၊ သွိုးသွင်း
 သွံချမ်းသား - လ၊ ဟး ဗွန်ပိဝင်၊ ။
- ၄။ အင်္ဂုတ္တရ - ယံကျထေထင်း
 ကောသွဉ်နယ်ဒါး - ဆရားသွူရင်၊
 နမ်းယိုတွမ်းသ၊ - ဝိမ်းခွ၊ သွိုးသွင်း
 သွံချမ်းသား - လ၊ ဟး ဗွန်ပိဝင်၊ ။

ငေါင်းရုပ်နိဂုံး ကဗျာ

ထွားချင်းသွဉ်တန်သား အရွယ်တွမ်း ဗဟိုသွဉ်တန်မွူးနီ၊
ပေါင်တင် ကတမ်းထန်းဖေးဒါး “ထေတွမ်တမ်း အင်္ဂုတ္တိုရ် အမဲ့င်
(၁) ”ယိုနောင်၊ ထွူလဲဉ်းသွူ။

ကွပ်နောင်မ၊ ကထင်းလွဉ် ကသွဉ်ဗား ကလဒါး ထာသေ
တရာယိုအတိုင်း၊ နီတွက်ဝင်တား ချမ်းသားကထွာအီ အချက်ဖုံး
နောင်၊ လွောက်နားကျင်သွံလွေသော့ ပဝါပရာ။

မဉ်းလွောက်နား ကျင်သွံလွေရဲဉ်းနောင်မ၊ လိုချမ်းသား၊
လူချမ်းသား၊ နီဗွန်းချမ်းသား ချမ်းသားယိုသွံပါ၊ ကကျီစာအလွိုက်
ထွိုက်ရာ၊ အီးလဟးနောင်သွူ။

သုတသွဉ်ထူး ခိုမူးခွန်နင်၊ ပွေးစင်ပွေးသျှင်၊ ထွူအောင်းမျှင်၊
လဲဉ်းသွူတင် ခြိုင်းခြိုင်းသန်သန်၊ ချမ်းချမ်းသားသား ကသေကဒါး
အတိုင်း၊ လွောက်နားထူးသွံနောင်ထွူတော့၊ ချမ်းသားသွံပါ၊ ကမဉ်
လရာအတိုင်း၊ မွိုင်းမွိုင်းခွသ၊ ယံကလလွသော့ စွမ်းပီးစွမ်းပါ၊
စွမ်းပြီးစွမ်းဖြာ၊ ပဝါပရာနော။

စင်တန် - သီးသဲင်း
၁၃၅၈ - ဗား၊ ဒိဉ်သီးလာဗွေ
(၂၃-၃-၉၇) တနင်၊ ဇွေးနီ၊

**ကတမ်းထေတွမ် အင်္ဂုတ္တိုရ်းယိုနောင်၊
ထွားကျမ်လယိုဖုံးသွ။**

- ၁။ အင်္ဂုတ္တရ ပါဠိတေား (ပထမတွယ်)
 ၂။ အင်္ဂုတ္တရ အဋ္ဌကထာ (။)
 ၃။ အင်္ဂုတ္တရ ဋီကာ (။)
 ၄။ အင်္ဂုတ္တိုရ် ပါဠိတော် မြန်မာပြန် (ပထမတွဲ)
 ၅။ အဘိဓမ္မတ္ထသင်္ဂဟ
 ၆။ ဋီကာကျော်
 ၇။ ဗုဒ္ဓအဘိဓမ္မာ
 ၈။ ကိုယ်ကျင့်အဘိဓမ္မာ
 ၉။ သပြေကန် ပရိတ်ကြီး နိဿယသစ်

အင်္ဂုတ္တိုရ်း အမဲ့င် (၁)

စီးထွ။ ၁၃၇၈-ဟး၊ ဒေဉ်ကံဆန်း (၈)နီ၊ ၊

ကျားသပတေ၊နီ၊

(၅ - ၁ - ၂၀၁၇) မှူးယာခိုး ၁၂:၂၃

ခြပ်တပ် - ၁၃၇၉ ဟး၊ ဝါးခေါင်းဆန်း (၁၂)နီ၊

သောကျားနီ၊ (၄-၈-၂၀၁၇)